

Annelerin Çocuklarıyla Duygu İçerikli Konuşmaları: Annelerin Duygulara İlişkin İnançları ve Çocuğun Duygu Düzenleme Becerileri ile İlişkisi

A. Elif Işık Uslu¹
Hacettepe Üniversitesi

Figen Turan²
Hacettepe Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı; anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmaların incelenmesi ve duygu içerikli konuşma, annelerin çocuklarının duygularına ilişkin inançları ve çocuğun duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkilerin ortaya konmasıdır. Araştırmanın örneklemini, 4-6 yaş aralığında okul öncesi eğitimine devam eden 50 çocuk (25 kız, 25 erkek) ve anneleri oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama aşamasında; ailenin demografik bilgilerine ulaşmak için Genel Bilgi Formu, annelerin çocukların duygularına ilişkin inançlarını ölçmek için Ebeveynlerin Çocukların Duygularına İlişkin İnançları Ölçeği ve çocukların duygu düzenleme becerilerini ölçmek için Çocukların Duygularını Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Anne ve çocuğun duygu içerikli konuşmalarını incelemek amacıyla doğal ortamda oyun oynadıkları sırada anne ve çocuğun doğal dil örneği alınmıştır. Anne-çocuk arasında geçen duygu içerikli konuşmanın analizinde, kaydedilen diyalogların transkripsiyonu yapılmış ve ardından içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizinde, anne-çocuk arasında geçen duygu içerikli sözcük ve ifadeler, belirli kategoriler altında kodlanmıştır. Sonuçlara göre; annelerin duygu içerikli konuşma düzeyleri çocuklarınkinden daha fazladır ve bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır. Annenin duygu içerikli konuşmaları çocuğun duygu içerikli konuşmasını yordamaktadır. Annenin duygulara ilişkin inançlarının, annenin/çocuğun duygu içerikli konuşması üzerinde yordayıcı etkisi yoktur. Ayrıca çocuğun duygu düzenleme becerileri ile anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma arasında anlamlı bir ilişki elde edilmezken, çocuğun duygu düzenleme becerileri ile annelerin duygulara ilişkin inançları arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Duygu sosyalleştirme, duygu düzenleme, duygulara ilişkin inançlar, duygu içerikli konuşma

Abstract

The aim of the research was to examine the mother-child emotion talk as well as the relations between emotion talk, mothers' beliefs about children's emotions and emotion regulation skills of children. Fifty mothers and their 4-to 6-year-old preschool children participated in the study. The following measures were used: General Information Form to measure sociodemographic information of families, Parents' Beliefs About Children's Emotions Questionnaire to measure mothers' beliefs about children's emotions, and Emotion Regulation Checklist to measure children's emotion regulation skills. To examine the emotion talk between the mothers and their children, natural language sample was taken during play task. Recorded conversations of mother-child emotion talk were transcribed and evaluated using content analysis. Then, the results were converted into numerical data. Results indicated that mothers' emotion talk were significantly higher than that of children. Further, mothers' emotion talk predicted children's emotion talk. Mothers' beliefs about their children's emotions did not predict mother/children emotion talk. Finally, there was no significant relation between children's emotion regulation skills and mother-child emotion talk. However, there was a significant relation between children's emotion regulation skills and mothers' beliefs about their children's emotions.

Keywords: Emotion socialization, emotion regulation, beliefs about emotions, emotion talk

Yazışma Adresi: ¹Arş. Gör. A. Elif Işık Uslu, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Sıhhiye / Ankara, a.elifisik@gmail.com, ORC-ID: 0000-0001-5115-485X

²Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Sıhhiye / Ankara, ffigenturan@gmail.com, ORC-ID: 0000-0002-9785-105X

Gönderim Tarihi: 17.04.2018

Kabul Tarihi: 16.09.2019

Duygular, terimsel olarak alanyazında farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Izard, 2010). Santrock'a (2012) göre duygular, kişi için önemli addedilen bir düşünce ya da bir durum karşısında ortaya çıkan hislerdir. Duygular; bireyin bilişsel, davranışsal ve psikolojik tepkilerini düzenlemeye yardımcı olur ve birey için problem çözme, karar verme, davranışsal tepkilerde bulunma, önemli anıları hatırlama ve etkileşim kurma gibi işlevleri yerine getirir (Gross ve Thompson, 2007).

Duyguların ve yüzdeki duygu ifadelerinin evrensel olup olmadığı konusunda araştırmacılar farklı görüşler ortaya koymuştur. Bazı araştırmacılar duyguların ve duygu ifadelerinin evrensel olduğunu savunurken, bazı araştırmacılar ise kültüre özgü farklılıkların olduğunu savunmaktadır (Ekman, 1994; Mesquita ve Frijda, 1992; Russell, 1994; Scherer ve Wallbott, 1994). Duyguların evrenselliğini savunan araştırmacılar, altı temel duygu ifadesinin (kızgınlık, korku, mutluluk, üzüntü, şaşırma, iğrenme) farklı kültürlerde ortak bir şekilde tanındığını, bu duyguların ifadesinde tüm kültürlerde aynı yüz ifadelerinin kullanıldığını, bu nedenle de duyguların evrensel olduğunu vurgulamaktadır (Ekman ve Friesen, 1986; Ekman, Sorenson ve Friesen, 1969). Ayrıca bu araştırmacılara göre yüz ifadeleri; tüm kültürlerde ortak olan ve içsel duygusal durumlara işaret eden evrensel bir dil olarak görülmektedir (Susskind ve ark., 2008).

Bununla beraber son yıllarda ortaya atılan kuramsal modeller, bu konuyu hem evrensellekle hem de kültüre özgü benzerlik ve farklılıklar ile açıklama noktasında birleşmiştir (Markus ve Kitayama, 1991; Mesquita ve Frijda, 1992; Scherer, 1997; Scherer ve Wallbott, 1994). Her iki görüşü de içinde barındıran bu görüş, etkileşimci bir perspektifi yansıtmaktadır. Buna göre, duygular biyolojik kökenli ve evrenseldir ancak bu duyguların algılanış biçimi, ifade edilişi ve duygu düzenleme süreci, kültürler arasında değişkenlik gösterebilmektedir. Duyguların tam olarak aynı şekilde tanımlanması; bireylerin aynı milletten, aynı etnik kökenden veya aynı bölgeden olmalarına bağlıdır. Bu durum, duygu içerikli iletişimimizi şekillendirmede kültürün etkisini ortaya koymaktadır (Elfenbein ve Ambady, 2002; Matsumota, 1989).

Duygu sosyalleştirme ise çocukların duyguları deneyimlemelerine, ifade ediş biçimlerine ve değiştirmelerine ilişkin, ebeveynlerin ortaya koyduğu davranışların, inançların, amaçların ve değerlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Eisenberg, Spinrad ve Cumberland, 1998b). Ebeveynler duygu sosyalleştirme sürecinde çocuklarına duyguların kendisini, nedenlerini, sonuçlarını; duyguları nasıl ifade edeceklerini ve düzenleyeceklerini öğretirler (Eisenberg ve ark., 1998b; Eisenberg, Cumberland ve Spinrad, 1998a). Ayrıca ebeveynlerin, çocuğun bir duyguyu ifade etmesinin hemen ardından verdikleri

tepkiler, duygu içerikli konuşmaları ve ebeveyn-çocuk arasındaki duygusal ilişki de duygu sosyalleştirme kapsamında değerlendirilmektedir (Çorapçı, 2012; Eisenberg ve ark., 1998a; Gottman, Katz ve Hooven, 1997). Saarni'ye (2000) göre çocuklar duyguları nasıl nitelendireceklerini, ifade edeceklerini ve düzenleyeceklerini aile ortamında öğrenirler (akt., Hakim-Larson, Parker, Lee, Goodwin ve Voelker, 2006). Bu araştırmada anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmanın incelenmesi; duygu içerikli konuşma, annelerin çocukların duygularına ilişkin inançları ve çocuğun duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkilerin ortaya konması hedeflenmiştir.

Anne ve çocuğun duygu içerikli ya da doğrudan duygular hakkında konuşmaları, ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışlarından biridir (Eisenberg ve ark., 1998a; Gottman ve ark., 1997). Bu nedenle, ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışlarını etkileyen faktörlerin, duygu içerikli konuşma üzerinde de doğrudan etkisi olduğu söylenebilir. Bu faktörler anneye bağlı olabildiği gibi (duygulara ilişkin inançlar, tutumlar, duygusal dili kullanım düzeyi, eğitim ve gelir düzeyi), çocuğa bağlı faktörler de (ifade edici dil düzeyi, cinsiyet, mizaç) olabilir (Degotardi ve Torr, 2007; Denham ve Auerbach, 1995; Gottman ve ark., 1997; Lee ve Rescorla, 2008; Perez-Rivera, 2008).

Ebeveyn-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmayı etkileyen faktörlerden biri, ebeveynlerin çocuklarının duygularına ilişkin inançlarıdır. Ebeveynlerin çocuklarının duygularına ilişkin inançları, çocuklarıyla etkileşime girdiklerinde duygularını nasıl ifade edeceklerini (Dix, 1991) ve çocuklarının duygularla ilişkili davranışlarını nasıl yorumlayacaklarını etkiler (Dix, 1991; Gottman, Katz ve Hooven, 1996, 1997). Hakim-Larson ve arkadaşları (2006), yaptıkları çalışmada duygu sosyalleştirme biçimlerini iki temel boyutta ele almışlardır. Bunlar; duyguyu onaylama/red ve aktif/pasif sosyalleştirmedir. Buna göre; duygu antrenörlüğü ve serbest bırakma stilleri, duyguları onaylayan boyutu; duyguyu göz ardı etme ve onaylamama stilleri ise duyguları reddeden boyutu oluşturur. Bunun yanı sıra, duygu antrenörlüğü ve duyguyu onaylamama, aktif ebeveynliği ifade ederken; serbest bırakma ve duyguyu göz ardı etme ise pasif ebeveynliği ifade eder. "Duygu koçluğu" stiline sahip ebeveynler, çocuklarının duygularını kabul eder ve onlara değer verirler (Gottman ve ark., 1997). Duygulara değer veren ebeveynler ise çocuklarıyla duygu içerikli konuşmaları sırasında daha fazla duygu içerikli cümleler kurmaktadır (Perez-Rivera ve Dunsmore, 2011). Bu ebeveynler çocuklarının hissettiği olumsuz duyguları, çocuklarına duygular hakkında bir şeyler öğretebilmek için bir fırsat olarak görürler. Bu nedenle, çocuklarıyla duygular hakkında konuşma ortamı yaratır ve çocuklarının hissettiği duyguları tanımlamalarına ve kendilerini

ifade etmelerine yardımcı olurlar (Gottman ve ark., 1996, 1997). Ayrıca, bu ebeveynler çocuklarının duygularını ifade etmelerini, kendilerini tanıma sürecinin bir parçası olarak görerek duygularının nedenleri ve bu duygularla başa çıkma yolları konusunda çocuklarıyla konuşurlar (Gottman ve ark., 1996; Karahuta, 2014). Bunun aksine, çocuklarının duygularıyla tek başlarına başa çıkmaları gerektiğini düşünen ebeveynler ise çocuklarına daha az rehberlik eder ve çocuklarıyla duygular hakkında daha az konuşurlar (Perez-Rivera, 2008).

Bazı ebeveynler ise, duygulara değer vermez ve duyguları değerlendirmeye ihtiyaç duymazlar ya da olumsuz duyguların tehlikeli olduğunu düşünürler (Gottman ve ark., 1997). Duyguyu ifade etmeyi ise kaba ve tepkisel bir davranış olarak değerlendirirler. Bu nedenle, kendileri de duygularını ifade etmezler ve çocuklarıyla duygu içerikli konuşmazlar (Perez-Rivera, 2008). Ayrıca çocuklarının duygularını ifade etmelerine görmezden gelme, bastırma ya da inkâr etme gibi olumsuz tepkiler verirler (Halberstadt, Thompson, Parker ve Dunsmore, 2008; Stelter ve Halberstadt, 2011).

Ebeveyn-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmayı etkileyen faktörlerden bir diğeri, hem ebeveynin hem de çocuğun duygu içerikli konuşma sıklığıdır. Çünkü Denham ve Auerbach'e (1995) göre etkili dil kullanımını karşılıklı bir süreçtir ve taraflardan birinin dili kullanım sıklığı, diğerini etkilemektedir. Alanyazında ebeveynlerin duygu içerikli konuşması ile çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönde ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Armstrong, 2011; Aznar ve Tenenbaum, 2015; Cervantes ve Callanan, 1998; Garner, Jones, Gaddy ve Rennie, 1997). Ebeveynler, çocuğun deneyimlediği herhangi bir duygusal durumda gerekli açıklamaları yaparak ebeveyn-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma düzeyini etkiler (Armstrong, 2011; Thompson, Laible ve Ontai, 2003). Bu nedenle, ebeveynlerin duygu içerikli konuşma ortamı oluşturması, hem kendisinin hem de başkalarının duygularını nitelendirmesi ve çocuklarını da duygularını ifade etme konusunda yönlendirmesi, çocukların da duygu içerikli konuşma sıklığını artırabilir.

Ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışları, duygu içerikli konuşmalarının yanı sıra çocukların duygu düzenleme becerileriyle de ilişkilidir (Eisenberg ve ark., 1998a). Gottman ve arkadaşlarına (1996) göre ebeveynlerin duygulara ilişkin inançları, çocuklarına duygu düzenleme sürecinde rehberlik edip etmemelerini de etkilemektedir. "Duygu koçluğu" yapan ebeveynler çocuklarına, olumsuz duygularının üstesinden gelebilmeleri ve problem çözebilmeleri konusunda rehberlik yapmakta ve stratejiler sunmaktadırlar (Gottman ve ark., 1996). Duygulara değer veren bu ebeveynlerin çocuklarının, duygu düzenleme sürecinde duygularından bahse-

derek sosyal destek arama stratejisini, yani anne-babasına ya da başka bir yetişkine duygularından söz etme stratejisini daha fazla kullandıkları görülmüştür (Halberstadt ve ark., 2008). Çocuklarını duygularıyla başa çıkmaları konusunda serbest bırakan ve çocuklarının duygularının üstesinden kendi başlarına gelebileceklerini düşünen ebeveynler ise çocuklarına duygularını düzenleyebilmeleri konusunda kısmen rehberlik yapmakta ancak bu konuda yetersiz kalmaktadır (Gottman ve ark., 1997; Perez-Rivera, 2008). Duyguları göz ardı eden ebeveynler de benzer şekilde, çocuklarının yaşadığı duygusal problemlere ilişkin çözüm yolları gösterme konusunda yetersizdirler (Gottman ve ark., 1996, 1997). Ayrıca duyguların tehlikeli gören ebeveynlerin çocuklarının, duygu düzenleme sürecinde kaçınma stratejisini daha fazla kullandıkları görülmüştür. Kaçınma stratejisini kullanan çocuklar, yetişkinlere duygularından söz etmezler (Halberstadt ve ark., 2008).

Duygu sosyalleştirilme sürecinde ebeveynler, çocuklarına duygu düzenleme noktasında bağımsızlık kazandırmak için rehberlik ederek çocuklarını etkili olmayan duygu düzenlemeden (dysregulation) korumuş olurlar. Ayrıca bu süreçte bazı ebeveynler çocuklarına duygularını bastırmasını öğretirken, bazıları ise problem çözme ya da sosyal destek arama gibi başa çıkma yollarını öğretirler (Armstrong, 2011). Çocuğuna başa çıkma yollarını gösteren duyarlı ebeveynlerin çocuklarının, duygu düzenleme sürecinde aşırı uyarılmalarının daha az; çocuğuna duygularını bastırmayı öğreterek olumsuz ebeveynlik davranışı gösteren ebeveynlerin çocuklarının ise duygusal uyarım düzeyinin daha fazla olduğu belirtilmektedir (Fabes, Eisenberg ve Miller, 1990).

Duygular hakkında konuşmak da çocuklara duygu düzenleme noktasında rehberlik etmenin bir yoludur. Thompson'a (1990) göre ebeveynler duygular hakkında konuşarak çocuklarına duygularını ifade etmenin kurallarını öğretebilir ve duygu düzenlemenin anlamını açıklayabilir (akt. Armstrong, 2011). Ayrıca yine bu yolla, kendi duygularını tartışabilir ve çocuğun duygu düzenlemeye ilişkin algısını şekillendirebilir. Böylece çocuklar, harekete geçmeden önce duygularını hakkında düşünme imkânı bulurlar. Dolayısıyla, duygular hakkında konuşmak ya da duygusal dil, başlı başına bir duygu düzenleme davranışıdır ve ebeveynler çocuklarına duygu düzenleme davranışlarını kazandırmak için dili kullanır (Armstrong, 2011). Duygusal dilin bu anlamda bir araç olduğu ve duygularını doğrudan ya da dolaylı olarak düzenlediği söylenebilir. Duygu düzenleme sürecinde dili bir amaç olarak kullanmak, çocukların ihtiyaçlarını sözel olarak ifade etmelerine ve düşüncelerini daha fazla yansıtmasına yardım eder. Böylelikle çocukların uygun davranışları sergilemeleri daha olasıdır (Bierman ve ark., 2008; Havighurst, Harley ve Prior, 2004; Izard ve ark., 2008).

Konuyla ilgili Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların çoğunlukla annelerin hangi tür duygu sosyalleştirme davranışlarını kullandıklarına, bu davranışların çocuğun duygu düzenleme becerileri gibi faktörlerle ilişkisine ve eğitim durumunun duygu sosyalleştirme davranışlarıyla ilişkisine değindiği görülmektedir. Ancak doğrudan ebeveyn-çocuk arasında geçen duygu içerikli konuşmayı ve ebeveynlerin çocukların duygularına ilişkin inançlarını inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Çorapçı, Aksan ve Yağmurlu (2012), 39-76 ay aralığında 140 çocuk ve anneleriyle yaptıkları çalışmada; üzüntü duygusunu deneyimleyen çocukların annelerinin, kızgınlık duygusunu deneyimleyen çocukların annelerine kıyasla, üzüntü duygusunu daha kolay isimlendirdiğini ve çocuklarına problem odaklı yaklaşımlar sergilediğini ortaya koymuştur. Eğitim seviyesi daha yüksek olan annelerin, üzüntü ve kızgınlık duygularına daha az cezalandırıcı ve küçümseyici tepkiler vermeleri, araştırmanın bir diğer bulgusudur. Bu bulguyla benzer bir şekilde Seçer ve Karabulut (2016), 363 okul öncesi çocuğu ve anneleriyle yaptıkları çalışmada, eğitim seviyesi arttıkça, olumsuz duygu sosyalleştirme uygulamalarının azaldığını belirtmektedir. Aydın (2010), 3-6 yaş aralığında çocuğa sahip 73 anne ile yaptığı çalışmada, annelerin duygu sosyalleştirme davranışlarını etkileyen faktörleri araştırmış ve kendi duygularıyla baş etme becerileri düşük olan annelerin, çocuklarının duygularını destekleme stratejilerini daha az kullandıklarını bulmuştur. Altan (2006), 4-6 yaş aralığında çocuğa sahip 145 anne ile yaptığı çalışmada, annenin duygu sosyalleştirme davranışlarının çocuğun duygu düzenleme ve mizaç özellikleri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Sonuçta; olumlu ebeveyn davranışlarının çocuğun duygu düzenleme becerilerini yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca olumlu ebeveyn davranışının yüksek ve çocukların sıcakkanlı mizaca sahip olduğu durumlarda, çocukların duygu düzenleme becerilerinin en yüksek düzeyde olduğunu ifade etmiştir.

Batıda duygu içerikli konuşmaya ilişkin yapılan çalışmaların her birinin başka bir boyuta odaklandığı görülmektedir (Cervantes ve Callanan, 1998; Fivush ve Wang, 2005; Laible, 2011; Martin ve Green, 2005). Bu çalışmada duygu içerikli konuşma, sözü edilen araştırmalardan yola çıkılarak daha kapsamlı bir şekilde; *toplam duygu ifade eden sözcük sayısı, duygu içeren farklı sözcük sayısı, duygu içerikli ifade sayısı, duygu içerikli bağlamda yapılan açıklama sayısı, bir duyguyu kabul/red etme, genişletme ve müzakere etme* kategorilerinde ele alınmıştır. Bu araştırmanın amacı, anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmanın incelenmesi; duygu içerikli konuşma, annelerin çocukların duygularına ilişkin inançları ve çocuğun duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkilerin ortaya konmasıdır. Araştırmanın

hipotezleri ise şunlardır: 1) Annenin duygu içerikli konuşması çocuğun duygu içerikli konuşmasını yordamaktadır, 2) Annenin çocukların duygularına ilişkin inançları ile anne ve çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır, 3) Çocuğun duygu düzenleme becerileri ile anne ve çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır, 4) Çocuğun duygu düzenleme becerileri ile annelerin duygularına ilişkin inançları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırma, 4-6 yaş grubundaki çocuklar ve anneleri ile yürütülmüştür. Bu yaş grubunun dil gelişimi, yetişkin konuşmasına doğru bir geçiş göstermektedir. 4-5 yaş grubundaki çocuklar; yaptıkları ve düşündükleri hakkında konuşur; neden, nasıl, kim, niçin sorularını sorar ve bunlara açıklama getirir; geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman eklerini çoğunlukla doğru kullanır (Elibol ve Çakmak, 2018). 5 yaşa doğru ise çocuklar, uzun ve karmaşık cümle yapılarını kullanabilir (Robinson, 2008). 5 yaşındaki bir çocuk ortalama 2600 sözcük üretebilmekte ve 6000 sözcük bilmektedir. 5-6 yaş döneminde temel dil bilgisi kurallarının çoğu kazanılmış olup çocuk artık dili bir yetişkin gibi kullanabilmektedir (Bredenkamp, 2015; Hoff, 2006; Temel, Kaynak Ekici ve İmir, 2018).

Bu araştırmada duygu içerikli konuşmaların içerik analizi yapılarak, belirlenen kategorilerde hangi duygu içerikli ifadelerin/sözcüklerin kullanıldığı belirlenmiş ve bunlar sayısal verilere dönüştürülerek sıklıkları analiz edilmiştir. Araştırma, anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmayı inceleyerek duygu içerikli konuşma, duygu düzenleme becerileri ve duygulara ilişkin inançlar değişkenleri arasındaki ilişkileri ortaya koyarak alanyazına katkı sağlamaktadır.

Yöntem

Örneklem

Çalışmaya 50 anne ve çocuğu katılmıştır. Çocuklardan 25’i kız, 25’i erkektir. Çocukların tamamı okul öncesi eğitimine devam etmektedir ve 4-6 yaş aralığındadır. Ayrıca hiçbirinde herhangi bir gelişimsel gecikme yoktur, hepsi normal gelişim göstermektedir. Ortalama yaşları ise 59 aydır. Çalışmada yer alan katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Genel Bilgi Formu. Araştırmada, katılımcılara ait demografik bilgilerin (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, aylık ortalama gelir düzeyi) yer aldığı Genel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Ebeveynlerin Çocukların Duygularına İlişkin İnançları Ölçeği (EÇDİ). Halberstadt ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen ölçek, ebeveynlerin ço-

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Değişkenler

Demografik Değişkenler	Gruplar	n	%
Çocuk Yaş	48-59 ay	27	54
	60-72 ay	23	46
	Toplam	50	100
Çocuk Cinsiyet	Kız	25	50
	Erkek	25	50
	Toplam	50	100
Anne Yaş	20-29 yaş	8	16
	30-39 yaş	36	72
	40 yaş ve üzeri	6	12
	Toplam	50	100
Anne Eğitim Düzeyi	Lise-ön lisans	20	40
	Lisans- lisansüstü	30	60
	Toplam	50	100
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	35	70
	Çalışmıyor	15	30

çocukların duygularına ilişkin inançlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Orijinal ölçek, 4-10 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlere uygulanabilirken, Türkçe'ye uyarlama çalışması 4-6 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerle yapılmıştır (Işık Uslu ve Turan, 2017). Toplam 33 maddeden ve 7 alt boyuttan oluşan ölçek, 6'lı Likert tipinde (1=*Kesinlikle katılmıyorum*, 6=*Tamamen katılıyorum*) değerlendirilmektedir. Ölçeğin alt boyutları şunlardır: 1) olumlu duyguların zararı, 2) öfkenin değeri, 3) manipülasyon, 4) kontrol, 5) ebeveyn bilgisi, 6) özerklik ve 7) değişmezlik. Olumlu duyguların zararı alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların hissettiği duyguların olumsuz sonuçlar doğuracağına yönelik inançlarının (örneğin; "*Eğer çocuklar aşırı mutlu hissederlerse sorumluluklarına odaklanamayabilir*") ölçülmesi hedeflenmektedir. Öfkenin değeri alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların öfke hissetmesinin olumlu sonuçlar doğuracağına ilişkin inançlarının (örneğin; "*Ara sıra öfkeli hissetmek çocuklar için yararlıdır*") ölçülmesi hedeflenmektedir. Manipülasyon alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların duyguları aracılığıyla başkalarını yönlendirdiklerine ilişkin inançlarının (örneğin; "*Çocuklar başkalarını yönlendirmek için duygularını kullanır*") ölçülmesi hedeflenmektedir. Kontrol alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların hissettikleri duyguları kontrol edebileceklerine dair inançlarının (örneğin; "*Çocuklar yüz ifadelerini*

kontrol edebilir") ölçülmesi hedeflenmektedir. Ebeveyn bilgisi alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların hissettikleri duyguları kendilerine anlatmaları konusundaki inançlarının (örneğin; "*Ebeveynler çocuklarını hissettikleri her şeyi kendilerine anlatmaları için cesaretlendirmelidir*") ölçülmesi hedeflenmektedir. Özerklik alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların hissettikleri duyguların üstesinden kendi başarılarına gelmeleri konusundaki inançlarının (örneğin; "*Çocuklar üzgün hissettiklerinde, bu duyguyla baş etmenin yolunu kendileri bulmalıdır*") ölçülmesi hedeflenmektedir. Değişmezlik alt boyutuyla, ebeveynlerin çocukların hissettikleri duyguların kalıcılığı konusuna ilişkin inançlarının (örneğin; "*Çocukların duyguları uzun bir süre değişmeden kalır*") ölçülmesi hedeflenmektedir.

Türkçe'ye uyarlama çalışmasında alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach alpha katsayıları; olumlu duyguların zararı boyutu için .71; öfkenin değeri boyutu için .75, manipülasyon boyutu için .70, kontrol boyutu için .79, ebeveyn bilgisi boyutu için .68, özerklik boyutu için .78 ve değişmezlik boyutu için .70 olarak bulunmuştur. Alanyazında Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenilirlik katsayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiği ifade edilmektedir (Tezbaşaran, 1997). Ölçeğin geçerliğine ilişkin bulgular ise kapsam ve yapı geçerliği ile elde edilmiştir. Kapsam

geçerliği sürecinde kapsam geçerlik indeksi 1.00 olarak hesaplanmıştır. Yapı geçerliği sürecinde ise doğrulayıcı faktör analizi sonucunda model doğrulanmıştır (Işık Uslu ve Turan, 2017).

Çocukların Duygularını Değerlendirme Ölçeği (ÇDDÖ) - Anne Formu. Çocukların duygularını değerlendirmek amacıyla kullanılan bu ölçek, Shields ve Cicchetti (1997) tarafından geliştirilmiştir. Anneler ve öğretmenler için hazırlanan bu ölçek, toplam 24 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesi 4'lü Likert tipinde (*1=Neredeyse hiç, 4= Her zaman*) yapılmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; 1) dayanıksızlık-olumsuzluk ve 2) duygu düzenlemedir. Dayanıksızlık-olumsuzluk alt boyutu; harekete geçme, tepkisellik, öfke kontrolü, huysuzluk ve esnek olmamaya ilişkin maddeleri içermektedir. Duygu düzenleme alt boyutu ise uygun gelişimsel davranış, empati, uygun duyguyu sergileme ve duygusal farkındalığa ilişkin maddeleri içermektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, çocukta duygu düzenlemenin yüksek düzeyde olduğu anlamına gelmektedir. Türkçe'ye uyarlama çalışmaları farklı araştırmacılar tarafından yapılmış ve iç tutarlılık katsayıları birden fazla kez sınanmıştır. Bu çalışmalarda da orijinal çalışmaya benzer şekilde yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayıları elde edilmiştir. Altan (2006) anne formunda ölçeğin geneli için Cronbach alpha katsayısını .75; Batum ve Yağmurlu (2007) .73; Yağmurlu ve Altan (2010) .75; Arı ve Yaban (2016) ise .83 olarak bulmuştur. Bunun yanı sıra; ölçeğin ayırt edici geçerliğinin de hem orijinal ölçek hem de Türkçe formu için yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Batum ve Yağmurlu, 2007; Shields ve Cicchetti, 1997).

Anne-Çocuk Arasında Geçen Diyalogların Kaydedilmesi. Oyunun, ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışlarını yansıttığı ve okul öncesi dönemde duygu içerikli konuşmayı sağlamak için uygun bir yöntem olduğu düşünülmektedir (Cervantes ve Callanan, 1998; Dunn, Bretherton ve Munn, 1987). Bu nedenle, anne-çocuk arasında geçen diyalogların kaydedilmesinde, araştırmacı tarafından sağlanan oyuncak bir ev, oyuncak mobilya ve eşyalar ile anne, baba, çocuk ve kardeş figürleri kullanılmıştır. Benzer çalışmalarda, aynı yöntemle diyalogların kaydedildiği görülmektedir (Aznar ve Tenenbaum, 2013; Aznar ve Tenenbaum, 2015; Cervantes ve Callanan, 1998; Garrett-Peters, Mills-Koonce, Zerwas, Cox ve Vernon-Feagans, 2011). Bu oyuncularla oynarken anne-çocuk arasında geçen diyaloglar, tek bir oturumda ve 20 dakika süreyle bir ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Çalışma, çocukların kendilerini rahat hissetmelerine olanak vermesi açısından ev ya da anaokulu ortamında, yerde halı serili boş bir odada gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı kayıt süresince odadan çıkmış ve anne-çocuğun yalnız kalmaları sağlanmıştır.

Ses kayıt işlemi gerekli etik kurul izni alınarak ve gönüllülük esasına dayalı gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi aşamasında tüm kayıtların çözümlenmesi yapılmış ve ardından içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizinde, anne-çocuk arasında geçen duygu içerikli sözcük ve ifadeler kodlanmıştır.

Kodlama. Duygu içerikli dilin transkripsiyonunda her biri anne, çocuk ve ikisi için toplam olmak üzere kodlamaya dâhil edilecek kategoriler aşağıda açıklanmıştır. Kategorilere ilişkin örnekler ise Tablo 2'de verilmiştir. Kodlamalar, ilk araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı (TDS): Toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı hesaplanırken, duygu içeren tüm sözcükler (mutlu, kızgın, şaşkın vb.) kodlamaya dâhil edilir. Aynı sözcük birden fazla tekrarlanırsa, her bir kullanım için ayrı ayrı sayılır (Martin ve Green, 2005). Bazı araştırmacılar duygu içeren davranışları ifade eden sözcükleri de (sarılmak, öpmek vb.) kodlamaya dâhil ederken (Fivush ve Wang, 2005; Laible, 2011), bazı araştırmacılar ise kodlama dışında tutmaktadır (Cervantes ve Callanan, 1998). Bu araştırmada duygu içeren davranışları ifade eden sözcükler kodlamaya dâhil edilmiş; mimik ve jest kullanımı değerlendirmeye alınmamıştır. Bu sözcüklerin cümle içinde kullanılması durumunda ise ("Hadi gel sarılalım" gibi), aşağıda belirtilen *duygu içerikli ifade sıklığı* kategorisi altında kodlama yapılmıştır.

Duygu içeren farklı sözcük sıklığı (DFS): Duygu içeren farklı sözcük sıklığı hesaplanırken, her farklı türde sözcük bir kez sayılır (Fivush ve Wang, 2005). Bu araştırmada hem isim (örneğin mutluluk) hem sıfat (örneğin üzgün) türünde duygular hem de duygusal eylemler (sarılmak) bu kategoriye dâhil edilmiştir.

Duygu içerikli ifade sıklığı (DİS): Duygusal ifade sıklığı hesaplanırken, içinde duygu içerikli sözcüğü barındıran cümleler sayılır ("Bebek ağlıyor" gibi). Bu cümleler, herhangi bir açıklama ifadesi ("Çocuk yeni oyuncakımı çok sevdiği için yanında hiç ayırmıyormuş" gibi) ya da bağlaç ("Çok üzüldüm ama arkadaşımı görünce unuttum" gibi) içermez (Cervantes ve Callanan, 1998). Bu kategoride yer alan duygu içerikli sözcükler, TDS ve DFS kategorisi ile aynı özelliğe sahiptir.

Duygu içerikli bağlamda yapılan açıklama sıklığı-DAS (nedensellik, sonuç, müdahale, ortaya çıkarma): Duygu içerikli bağlamda yapılan açıklama, nedensel bir çerçevede duygu içerikli sözcükleri içeren cümleleri kapsar (Martin ve Green, 2005). Bir başka deyişle, duygunun neden ortaya çıktığı ile ilgili bilgi veren/isteyen ifadelerdir. Nedensellik belirten bağlaçlarla kullanılabilir gibi, art arda iki cümle şeklinde de kullanılabilir. Ancak duygusal bağlamda yapılan açıklamalar, duygunun nedenine ilişkin açıklamalarla sınırlı değildir. Duygusal açıklamalar neden, sonuç, müdahale ve ortaya

Tablo 2. Kodlamaya Dâhil Edilen Kategorilere İlişkin Örnekler

Kategori	Örnek
Nedensellik odaklı yapılan açıklama	1. “Çok korktum çünkü köpek üzerime doğru koşuyordu.” 2. “Çok korktum. Köpek üzerime koşuyordu.”
Sonuç odaklı yapılan açıklama	“Onlar birbirlerini sevdiği için evlenmişler.”
Müdahale odaklı açıklama	1. “Oyuncaklarımı kaybettiği için çok üzgün. Hadi oyuncaklarımızı paylaşalım.” 2. “Üzülme. Neden başka bir şey denemiyoruz?”
Ortaya çıkarma odaklı açıklama	Çocuk: “Bu çocuk neden bu kadar mutlu?” Anne: “Baba çocuğu mutlu etmek için ne yapmış?”
Kabul/Red	Anne: “Bebek ağlıyor mu?” Çocuk: “Evet/hayır.” Anne: “Suratları asık mı yoksa gülüyorlar mı?”
Genişletme	Çocuk: “Gülüyorlar.” Anne: “Evet çünkü onlar mutlu bir aile.” Anne: “Yeni oyuncuğunu sevdin mi?”
Müzakere etme	Çocuk: “Hayır sevmedim.” Anne: “Sevmedin mi? Ama çok sevmiş gibi görünüyordun. Tüm gün sadece onunla oynadın.”

çıkarma olarak dört kategoride incelenmektedir (Cervantes ve Callanan, 1998). Nedensellik kategorisinde, yukarıda söz edildiği gibi duygunun kaynağına ilişkin bir ifade vardır ya da soru sorulur. Sonuç kategorisinde, bir duygunun davranışsal sonucu ifade edilir ya da sorulur. Nedensellik kategorisinin, sonuç odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama kategorisinden farkı; nedensellik kategorisinde bir duyguya neden olan bir durum söz konusuysen (“Her yer karanlık olduğu için çok korktum” gibi), sonuç kategorisinde ise duygudan doğan bir davranış (“Birbirlerini sevdikleri için arkadaş olmuşlar” gibi) söz konusudur (Fivush ve Wang, 2005). Müdahale kategorisinde, duygu ile ilişkili bir müdahale söz konusudur. Bu müdahale, duyguya neden olan durumu çözmeye ya da dikkati başka yöne çekmeye yönelik olabilir. Son olarak ortaya çıkarma kategorisinde ise nedensel bir açıklama yapılmaksızın, karşı taraftan cevap beklenir.

Bu kategorilere göre yapılacak kodlamaya ek olarak anne-çocuk arasındaki diyalogda Fivush ve Wang (2005) tarafından geliştirilen kategoriler de kullanılmıştır. Bu kategorilerin her biri toplamda bir kez sayılmıştır. Fivush ve Wang’ın (2005), anne-çocuk etkileşimi hakkında daha fazla bilgi edinmek için incelediği kategoriler aşağıda açıklanmıştır.

Bir duyguyu kabul/red etme: Annenin ya da çocuğun kendisine ya da başkalarına dayandırdığı duyguyu, karşı tarafın kabul/red etmesi anlamına gelir.

Genişletme: Anne ve çocuğun hemfikir oldukları bir konuda konuşmayı sürdürmeleri anlamına gelir.

Müzakere etme: Anne ve çocuğun, hemfikir olmadıkları bir konuda konuşmayı sürdürmeleridir. Genişletme ve müzakere etme, kabul/red etme kategorisinin tersine, ardi ardına en az üç diyalogu içerir (Fivush ve Wang, 2005).

İşlem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinin örnekleme yöntemlerinden biri olan tipik örnekleme kullanılmıştır. Çalışmada yer alan katılımcılara özel anaokulları aracılığıyla ulaşılmıştır. Veri toplamaya başlamadan önce gerekli Etik Kurul İzni alınmıştır. Araştırma gönüllü katılım esasına göre yürütülmüştür ve katılmayı kabul eden katılımcılar, Gönüllü Katılım Formu’nu imzalamışlardır. Araştırma, ortamın etkisini kontrol altına alabilmek ve çocuğun alışık olduğu mümkün olan en doğal ortamı sağlamak amacıyla çocukların evlerinde veya anaokullarında yürütülmüştür. Çalışmaya başlamadan önce annelere kısaca ne yapacakları konusunda bilgi verilmiş,

Tablo 3. Anne ve Çocuğun Duygu İçerikli Konuşma Sıklıklarına İlişkin, Ortanca, Minimum-Maksimum Değerler ve MannWhitney U Testi Sonuçları

Duygu İçerikli Konuşma	Gruplar	<i>n</i>	Ortanca	Min.	Maks.	Sıra Ort.	<i>z</i>	<i>p</i>
Toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı	Anne	50	3.5	0	22	63.99	-4.722	.000
	Çocuk	50	1	0	7	37.01		
	Toplam	50	4.5	0	23			
Duygu içeren farklı sözcük sıklığı	Anne	50	2	0	11	62.14	-4.111	.000
	Çocuk	50	1	0	5	38.86		
	Toplam	50	2.5	0	12			
Duygusal ifade sıklığı	Anne	50	2.5	0	16	62.83	-4.334	.001
	Çocuk	50	1	0	7	38.17		
	Toplam	50	4	0	17			
Toplam duygu içerikli bağlamda yapılan açıklama sıklığı	Anne	50	0	0	5	57.76	-3.349	.001
	Çocuk	50	0	0	3	43.24		
	Toplam	50	0	0	5			
Nedensellik odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	Anne	50	0	0	4	53.56	-2.03	.043
	Çocuk	50	0	0	2	47.44		
	Toplam	50	0	0	4			
Sonuç odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	Anne	50	0	0	2	53.02	-1.752	.080
	Çocuk	50	0	0	1	47.98		
	Toplam	50	0	0	2			
Müdahale odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	Anne	50	0	0	2	54.54	-2.471	.013
	Çocuk	50	0	0	1	46.46		
	Toplam	50	0	0	2			
Ortaya çıkarma odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	Anne	50	0	0	0	50.50	.000	1
	Çocuk	50	0	0	0	50.50		
	Toplam	0	0	0	0			
Anne-çocuk arasındaki diyalogda bir duyguyu kabul/red etme sıklığı	Toplam	50	0	0	4			
Anne-çocuk arasındaki diyalogda yapılan genişletme sıklığı	Toplam	50	0	0	3			
Anne-çocuk arasındaki diyalogda yapılan müzakere sıklığı	Toplam	50	0	0	3			

annelerden oyuncakları kullanarak çocuklarıyla her zaman oynadıkları gibi serbest bir şekilde oyun oynamaları istenmiştir. Annelerde kasıtlı davranış değişikliğine yol açmaması ve araştırma sonuçlarını etkilememesi için araştırmada yalnızca duygu içerikli sözcüklerin dikkate alınacağı bilgisi annelere verilmemiştir. Ayrıca doğal ortam kayıtları, yine kasıtlı davranış değişikliğinin önüne geçmek için EÇDİ ve ÇDDÖ ölçekleri annelere verilmeden önce yapılmıştır. Çünkü her iki ölçek maddelerinde de çocukların duygularıyla ilişkili maddeler yer almaktadır. Dolayısıyla, araştırma verileri iki aşamada toplanmıştır. Öncelikle, anneler araştırmacının sağladığı oyuncakları (oyuncak ev, anne, baba, çocuk ve kardeş figürleri) kullanarak çocuklarıyla beraber, tek başlarına kalacakları ve yerde halı serili bir odada 20 dakika boyunca oyun oynamışlardır. Bu esnada anne ve çocuğun duygu içerikli konuşmalarını incelemek amacıyla ses kayıt cihazı kullanılarak doğal dil örneği alınmıştır. Ardından, annelere EÇDİ ve ÇDDÖ ölçekleri verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde sırasıyla duygu içerikli konuşmaya ilişkin bulgular, duygu içerikli konuşma ile annelerin çocukların duygularına ilişkin inançları arasındaki ilişki, çocuğun duygu düzenleme becerilerine ilişkin bulgular ve çocuğun duygu içerikli konuşmasına ilişkin regresyon sonuçları sunulmuştur.

Duygu içerikli sözcüklerin analizinde, belirlenen kategorilere ilişkin ortanca ve minimum-maksimum değerler belirlenmiştir. Ayrıca duygu içerikli konuşmanın çeşitliliğini belirlemek için duygu içeren farklı sözcükler listelenmiş ve sıklıkları hesaplanmıştır. Değişkenlerin normal dağılımdan gelme durumları araştırılırken birim sayıları nedeniyle Shapiro Wilk's'ten yararlanılmış, anlamlılık düzeyi olarak .05 kullanılmıştır. Değişkenler normal dağılım göstermediği için anne-çocuk ve kız-erkek çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmanın farklılaşıp farklılaşmadığı Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Birim sayıları 20'den fazla olduğu için Mann-Whitney U Testi için standartlaştırılmış z değerleri kullanılmıştır. Duygu içerikli konuşmaya ilişkin betimleyici istatistiklerin ve grup karşılaştırmalarının yanı sıra anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma, annelerin duygularına ilişkin inançları ve çocuğun duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin analizinde veriler normal dağılım göstermediği için Spearman's korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak .05 kullanılmıştır. Korelasyon analizinin ardından çocuğun duygu içerikli konuşması üzerindeki yordayıcıları belirlemek için regresyon analizi yapılmıştır.

Duygu İçerikli Konuşmaya İlişkin Bulgular

Tablo 3'te anne ve çocuğun duygu içerikli konuşma sıklıklarına ilişkin ortanca, minimum-maksimum değerler ve Mann-Whitney U Testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3'te anne ve çocuğun belirlenen kategorilere göre duygu içerikli konuşma ortanca değerlerinin oldukça düşük (*Min.* = 0, *Maks.* = 3.5) olduğu görülmektedir. 3.5 olarak belirlenen en yüksek ortanca değeri ise aynı sözcüklerin birden fazla sayıldığı "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı" için geçerlidir. Tablonun geneline bakıldığında, annelerin çocuklara göre daha fazla duygu içerikli konuştuğu görülmektedir. Örneğin; "duygu içeren farklı sözcük sıklığının" nın anne için ortanca değeri 2 iken çocuk için ortanca değeri 1'dir. Ayrıca "duygusal ifade sıklığı" nın anne için ortanca değeri 2.5 iken çocuk için ortanca değeri 1'dir. Annelerin çocuklardan daha fazla duygu içerikli konuşmaları, Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu anlamlı fark; toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı ($z = -4.72, p < .001$), duygu içeren farklı sözcük sıklığı ($z = -4.11, p < .001$), duygusal ifade sıklığı ($z = -4.33, p < .01$), toplam duygu içerikli bağlamda yapılan açıklama sıklığı ($z = -3.35, p < .01$), nedensellik odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı ($z = -2.03, p < .05$) ve müdahale odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı ($z = -2.47, p < .05$) kategorilerinde ortaya çıkmıştır. Sonuç ve ortaya çıkarma odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığında ise anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Ayrıca "ortaya çıkarma" odaklı yapılan açıklama sayısına anne ve çocuklarda rastlanmamıştır. Genel anlamda, toplam değerler açısından toplam duygu içerikli bağlamda yapılan açıklamaların (*Ortanca* = 0, *Min.* = 0, *Maks.* = 5), toplam duygu ifade eden sözcük sıklığına (*Ortanca* = 4.5, *Min.* = 0, *Maks.* = 23), duygu içeren farklı sözcük sıklığına (*Ortanca* = 2.5, *Min.* = 0, *Maks.* = 12) ve duygusal ifade sıklığına (*Ortanca* = 4, *Min.* = 0, *Maks.* = 17) göre daha az olduğu görülmektedir. Belirtilen bu kategorilerde annelerin kız ve erkek çocuğa sahip olma durumlarına, çocukların da cinsiyetlerine göre duygu içerikli konuşma düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Mann-Whitney U Testi sonuçları ise istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > .05$).

Tablo 4'te içerik analizi ile belirlenen anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmada duygu içeren farklı sözcük sayıları ve oranları verilmiştir. Buna göre, bağımlı değişken duygu içeren farklı sözcük sayıları iken bağımsız değişkenler ise kız çocuk, erkek çocuk, kız çocuğa sahip anne ve erkek çocuğa sahip annedir.

Tablo 4'e göre, kız çocuğa sahip annelerin toplamda en fazla kullandıkları sözcüklerin, sevmek ($n = 27$), ağlamak ($n = 25$), üzülme ($n = 15$) ve öpmek ($n = 12$) olduğu görülmektedir. Erkek çocuğa sahip annelerin en sık kullandıkları sözcükler ise ağlamak ($n = 26$), sevmek ($n = 12$), inga inga ($n = 11$) ve öpmektir ($n = 10$). Buna göre, kız ve erkek çocuğa sahip annelerin en fazla kullandıkları

Tablo 4. Anne-Çocuk Arasındaki Duygu İçerikli Konuşmada Duygu İçeren Farklı Sözcük Sayısı

Duygu/ Duygusal Eylem Türü	Anne				Çocuk			
	Kız Çocuğa Sahip (n=25)	%	Erkek Çocuğa Sahip (n=25)	%	Kız (n=25)	%	Erkek (n=25)	%
sevmek	27	21.60	12	9.83	4	9.30	0	0
ağlamak	25	20.00	26	21.31	9	20.93	7	25.00
üzülmek	15	12.00	5	4.09	3	6.97	0	0
öpmek	12	9.60	10	8.19	7	16.27	3	10.71
inga inga*	8	6.40	11	9.01	5	11.62	2	7.14
eğlenmek	3	2.40	8	6.55	0	0	4	14.28
mutluluk/neşe	0	0	7	5.73	0	0	1	3.57
özlemek	6	4.80	6	4.91	1	2.32	0	0
hoşlanmak	1	0.80	6	4.91	0	0	0	0
beğenmek**	5	4.00	3	2.45	2	4.65	0	0
zarar vermek**	5	4.00	0	0	1	2.32	0	0
keyifli/zevкли/eğlenceli	1	0.80	5	4.09	2	4.65	1	3.57
sevinmek	4	3.20	2	1.63	1	2.32	0	0
korkmak	0	0	4	3.27	1	2.32	4	14.28
sarılmak	2	1.60	2	1.63	0	0	0	0
bayılmak	2	1.60	1	0.81	0	0	0	0
heyecanlanmak	2	1.60	0	0	0	0	0	0
sıkılmak	1	0.80	3	2.45	0	0	1	3.57
kızmak	1	0.80	2	1.63	4	9.30	3	10.71
hırsızlanmak	1	0.80	0	0	0	0	0	0
küsmek	1	0.80	0	0	0	0	0	0
kavga etmek**	1	0.80	0	0	1	2.32	0	0
suratı asık olmak	0	0	1	0.81	0	0	0	0
şaşırmak	0	0	1	0.81	1	2.32	0	0
mutsuzluk	0	0	2	1.63	0	0	0	0
bağırarak/kükremek	0	0	1	0.81	0	0	1	3.57
Toplam	125	100	122	100	43	100	28	100
Anne/Çocuk Başına Düşen Sözcük Sayısı	5		4.8		1.7		1.1	

Not 1. * İnga inga sözcüğü bir yansıma sözcük olduğundan ve duygusal bağlamda kullanıldığından kodlamaya dâhil edilmiştir.

Not 2. ** Beğenmek, zarar vermek ve kavga etmek sözcükleri, hissedilen bir duygunun eylemsel sonuçlarını yansıttığından kodlamaya dâhil edilmiştir.

Tablo 5. Annenin Duygu İçerikli Konuşması ile Çocuğun Duygu İçerikli Konuşması Arasındaki İlişkiye İlişkin Korelasyon Sonuçları

	ÇOCUK			
	Toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı	Duygu içeren farklı sözcük sıklığı	Duygusal ifade sıklığı	Toplam duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı
Toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı	.537**	.561**	.592**	-.061
Duygu içeren farklı sözcük sıklığı	.519**	.544**	.569**	-.196
Duygusal ifade sıklığı	.430**	.464**	.506**	-.127
ANNE Toplam duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	.362**	.381**	.387**	-.146
Nedensellik odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	.223	.267	.261	-.145
Sonuç odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	.312*	.357*	.344*	-.134
Müdahale odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı	.243	.219	.231	-.01

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$

sözcüklerin benzer olduğu söylenebilir. Kız çocukların toplamda en fazla kullandıkları sözcüklerin, ağlamak ($n = 9$), öpmek ($n = 7$), inga inga ($n = 5$) ve sevmek ($n = 4$) olduğu görülmektedir. Erkek çocukların ise kullandıkları sözcükler, ağlamak ($n = 7$), eğlenmek ($n = 4$), korkmak ($n = 4$), öpmek ($n = 3$) ve kızmaktır ($n = 3$). Anne ve çocuk başına düşen farklı türde sözcük sayılarına bakıldığında; kız çocuğa sahip annelerin ürettikleri farklı sözcük sayısı 5 ve erkek çocuğa sahip annelerinki 4.8 iken; kız çocukların ürettikleri farklı sözcük sayısı 1.7, erkek çocuklarınki ise 1.1'dir. Daha önce de belirtildiği gibi Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre, duygu içeren farklı sözcük sayısında çocukların cinsiyetine göre, annelerin ise kız ve erkek çocuğa sahip olma durumlarına göre ürettikleri sözcük sayılarında anlamlı bir farklılık yoktur ($p > .05$).

Tablo 5'te annenin duygu içerikli konuşması ile çocuğun duygu içerikli konuşması arasındaki ilişkinin korelasyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 5'e göre; anne ve çocuğun "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı", "duygu içeren farklı sözcük sıklığı" ve "duygusal ifade sıklığı" arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($p < .01$). Bu ilişkilerin Spearman's korelasyon katsayıları; $r = .36$ ile $r = .59$ arasında değişmektedir.

Duygu İçerikli Konuşma ve Annelerin Çocukların Duygularına İlişkin İnançları Arasındaki İlişki

Anne-çocuğun duygu içerikli konuşması ile annelerin çocukların duygularına ilişkin inançları arasındaki ilişki incelendiğinde; annenin duygu içerikli konuşması ile duygulara ilişkin inançları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın; çocuğun duygu içerikli konuşması ile EÇDİ'nin özerklik ve ebeveyn bilgisi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu ilişkinin korelasyon sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6'ya göre, EÇDİ'nin ebeveyn bilgisi alt boyut puanı ile çocuğun "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı", "duygu içeren farklı sözcük sıklığı" ve "duygusal ifade sıklığı" arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($p < .01$; $p < .05$). Bu ilişkilere dair Spearman's korelasyon katsayıları $r = .35$ ile $r = .39$ arasında değişmektedir. Ebeveyn bilgisi alt boyut puanı arttıkça, çocuğun "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı", "duygu içeren farklı sözcük sıklığı" ve "duygusal ifade sıklığı" da artmaktadır. Bununla birlikte, EÇDİ'nin özerklik alt boyut puanı ile çocuğun "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı", "duygu içeren farklı sözcük sıklığı" ve "duygusal ifade sıklığı" arasında

Tablo 6. Çocukların Duygu İçerikli Konuşma Sıklıkları ile Annelerin Çocukların Duygularına İlişkin İnançları Arasındaki İlişkiye İlişkin Korelasyon Sonuçları

	Olumlu Duyguların Zararı Alt Boyut Puanı	Öfkenin Değeri Alt Boyut Puanı	Manip. Alt Boyut Puanı	Kontrol Alt Boyut Puanı	Ebeveyn Bilgisi Alt Boyut Puanı	Özerklik Alt Boyut Puanı	Değişmezlik Alt Boyut Puanı
Toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı	-.063	-.106	-.226	-.228	.399**	-.350*	-.087
Duygu içeren farklı sözcük sıklığı	-.035	-.058	-.236	-.247	.357*	-.341*	-.067
Duygusal ifade sıklığı	.012	-.03	-.20	-.253	.346*	-.330*	-.028

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$

negatif yönlü ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < .05$). Bu ilişkilerin Spearman's korelasyon katsayıları $r = -.33$ ile $r = -.35$ arasında değişmektedir. Özerklik alt boyut puanı arttıkça, çocuğun "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı", "duygu içeren farklı sözcük sıklığı" ve "duygusal ifade sıklığı" azalmaktadır.

Çocuğun Duygu Düzenleme Becerilerine İlişkin Bulgular

Anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma ile çocuğun duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye bakıldığında, anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Ancak, annelerin duygulara ilişkin inançları ile çocuğun duygu düzenleme becerileri arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki elde edilmiştir ($r = .35$, $p < .05$ ve $r = .38$, $p < .01$). Bu ilişkiye dair korelasyon sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7'ye göre, ebeveyn bilgisi alt boyut puanı ile duygu düzenleme alt boyut puanı arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .38$, $p < .01$). Ebeveyn bilgisi alt boyut puanı arttıkça duygu düzenleme alt boyut puanı da artmaktadır.

Ebeveyn bilgisi alt boyut puanı ile çocukların duygularını değerlendirme ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .35$, $p < .05$). Ebeveyn bilgisi alt boyut puanı arttıkça çocukların duygularını değerlendirme ölçeği toplam puanı da artmaktadır.

Çocuğun Duygu İçerikli Konuşmasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Korelasyon sonuçlarına göre; çocuğun duygu içerikli konuşması ile annenin duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Annelerin

Tablo 7. Annelerin Çocukların Duygularına İlişkin İnançları ile Çocuğun Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Korelasyon Sonuçları

	Dayanısızlık-Olumsuzluk Alt Boyut Puanı	Duygu Düzenleme Alt Boyut Puanı	Çocukların Duygularını Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanı
Olumlu Duyguların Zararı Alt Boyut Puanı	-.211	-.133	-.247
Öfkenin Değeri Alt Boyut Puanı	-.038	.047	.001
Manipülasyon Alt Boyut Puanı	-.18	.024	-.103
Kontrol Alt Boyut Puanı	.124	-.035	.068
Ebeveyn Bilgisi Alt Boyut Puanı	.157	.382**	.353*
Özerklik Alt Boyut Puanı	-.118	-.196	-.171
Değişmezlik Alt Boyut Puanı	-.05	-.201	-.183

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 8. Çocuğun Duygu İçerikli Konuşmasının Açıklanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Çocuğun Duygu İçerikli Konuşması											
	Model 1				Model 2				Model 3			
	Toplam duygu içeren sözcük sıklığı				Farklı türde duygu içeren sözcük sıklığı				Duygusal ifade sıklığı			
	<i>B</i>	<i>SHB</i>	β	<i>t</i>	<i>B</i>	<i>SHB</i>	β	<i>t</i>	<i>B</i>	<i>SHB</i>	β	<i>t</i>
Sabit	1.888	2.243		.842	1.812	1.485		1.220	1.835	1.953		.940
Annenin toplam duygu içeren sözcük sıklığı	.22	.08	.403*	2.864	.157	.051	.427*	3.085	.229	.067	.466*	3.418
EÇDİ ebeveyn bilgisi alt ölçeği	.017	.16	.015	.104	-.025	.107	-.033	-.237	-.015	.140	-.015	-.108
EÇDİ özerklik alt ölçeği	-.061	.03	-.252	-1.766	-.041	.023	-.249	-1.770	-.050	.030	-.229	-1.655

Not 1. Model 1 için: $R = .463$, $R^2 = .214$, $F = 3.634$, $p < .05$, $*p < .05$

Not 2. Model 2 için: $R = .489$, $R^2 = .239$, $F = 4.192$, $p < .05$, $*p < .05$

Not 3. Model 3 için: $R = .511$, $R^2 = .261$, $F = 4.717$, $p < .01$, $*p < .05$

duygulara yönelik inançları ile çocukların duygu içerikli konuşması arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olmasına rağmen annelerin duygulara yönelik inançları ile duygu içerikli konuşmaları arasında anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir. Değişkenler arasındaki bu korelasyonları bir arada görebilmek için regresyon analizi yapılmış ve korelasyon sonuçları anlamlı olan değerler analize dahil edilmiştir. Çocuğun duygu içerikli konuşmasını, annenin kullandığı toplam duygu içeren sözcük sayısı ve EÇDİ'nin alt boyutları olan özerklik ve ebeveyn bilgisi boyutlarından hangilerinin yordadığına basit doğrusal regresyon ile bakılmıştır. Bağımlı değişken olan çocuğun duygu içerikli konuşması için her bir kategoriye ilişkin ayrı bir regresyon modeli oluşturulmuştur. Bu modeller şunlardır: (1) Çocuğun toplam duygu içeren sözcük sıklığı, (2) farklı türde duygu içeren sözcük sıklığı, ve (3) duygusal ifade sıklığı.

Regresyon analizine geçmeden önce, her bir model için regresyon varsayımları olan normal dağılım, doğrusallık, otokorelasyon ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorununun olup olmadığı kontrol edilmiştir. Normallik varsayımını ifade eden Mahalanobis değerleri ki kare tablo değerinden büyük olan veriler, uç değerler olarak belirlenmiştir ve altı tane uç değer veri setinden çıkarılmıştır. Uç verilerin olması halinde, 25 veriye kadar veri çıkarma işleminin yapılabileceği belir-

tirmektedir (Field, 2013). Yapılan düzeltmenin ardından varsayımlar tekrar incelenmiş, tablo değerinin üzerinde hiçbir Mahalanobis değerinin olmadığı görülmüştür. Histogram ve normal dağılım eğrilerinde de normale yakın bir dağılım elde edilmiştir. Normallik varsayımının haricinde diğer varsayımlar için Durbin-Watson, Tolerans ve VIF değerleri de kontrol edilmiş ve varsayımlar karşılandığı için regresyon analizine geçilmiştir.

Tablo 8'de görüldüğü gibi çocuğun duygu içerikli konuşmasını hangi değişkenlerin yordadığını belirlemek için uygulanan regresyon analizinde, bağımsız değişkenler annenin kullandığı toplam duygu içeren sözcük sıklığı, EÇDİ'nin ebeveyn bilgisi ve özerklik alt boyutlarıdır. Annenin duygu içerikli konuşmasının analize dâhil edilmesinde, çoklu bağlantı probleminin önüne geçmek adına sadece bu değişkeni en iyi temsil ettiği düşünülen toplam duygu içerikli sözcük sıklığı analize dâhil edilmiştir.

Model 1'e göre bağımsız değişkenler; annenin toplam duygu içeren sözcük sıklığı, EÇDİ ebeveyn bilgisi alt ölçeği ve EÇDİ özerklik alt ölçeğidir. Bağımlı değişken ise çocuğun toplam duygu içeren sözcük sıklığıdır. Sonuçlara göre; annenin toplam duygu ifade eden sözcük sıklığının, çocuğun toplam duygu içeren sözcük sıklığını anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R^2 = .21$, $F = 3.63$, $p < .05$). Model 2'ye göre bağımsız değişkenler; annenin toplam duygu içeren sözcük sıklığı, EÇDİ

ebeveyn bilgisi alt ölçeği ve EÇDİ özerklik alt ölçeğidir. Bağımlı değişken ise çocuğun farklı türde duygu içeren sözcük sıklığıdır. Buna göre; annenin toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı, çocuğun farklı türde duygu içeren sözcük sıklığını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($R^2 = .24, F = 4.19, p < .05$). Son olarak, Model 3'e göre bağımsız değişkenler; annenin toplam duygu içeren sözcük sıklığı, EÇDİ ebeveyn bilgisi alt ölçeği ve EÇDİ özerklik alt ölçeğidir. Bağımlı değişken ise çocuğun duygusal ifade sıklığıdır. Sonuçlara göre; annenin toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı, çocuğun duygusal ifade sıklığını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($R^2 = .26, F = 4.72, p < .05$). Annelerin çocukların duygularına ilişkin inançları ise çocuğun duygu içerikli konuşması üzerinde anlamlı düzeyde açıklayıcı etkiye sahip değildir ($p > .05$). Her ne kadar korelasyon analizinde duygulara ilişkin inançlar (ebeveyn bilgisi ve özerklik alt boyutlarında) ile çocuğun duygu içerikli konuşması arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiş olsa da, regresyon modelinde ebeveyn bilgisi ve özerklik değişkenlerinin çocuğun duygu içerikli konuşmasını yordamadığı görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıkladığı modeller anlamlıdır ($p < .05$). Bağımsız değişkenler çocuğun kullandığı toplam duygu içeren sözcük sayısındaki varyansın % 21.4'ünü, farklı türde duygu içeren sözcük sayısındaki varyansın %23.9'unu, duygusal ifade sayısındaki varyansın ise % 26.1'ini açıklamaktadır.

Tartışma

Bu araştırmanın amacı; anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmanın incelenmesi ve duygu içerikli konuşma, annelerin çocukların duygularına ilişkin inançları ve çocuğun duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkilerin ortaya konmasıdır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; annelerin duygu içerikli konuşma düzeyleri çocuklarından anlamlı derecede yüksektir ve annelerin duygu içerikli konuşmaları çocukların duygu içerikli konuşmalarını yordamaktadır. Annenin duygu içerikli konuşması ile duygulara ilişkin inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ancak çocuğun duygu içerikli konuşması ile ebeveynlerin çocukların duygularına ilişkin inançlarını değerlendiren EÇDİ'nin özerklik ve ebeveyn bilgisi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ayrıca çocuğun duygu düzenleme becerileri ile anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma arasında anlamlı bir ilişki elde edilemezken, çocuğun duygu düzenleme becerileri ile annenin duygulara ilişkin inançları arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde, anne ve çocuğun duygu içerikli konuşmalarının araştırıldığı çalışmalarda, birbirinden farklı yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir.

Bunlar; ev ortamında doğal gözlem, kitap okuma, yazı içermeyen ancak duygu ifade eden resimlerin bulunduğu bir kitap kullanma, anneden çocuğuyla geçmiş anıları hakkında konuşmalarını isteme, anneden çocuğuyla duygu içerikli konuşmanın muhtemel olacağı belirli bir senaryoya dayalı oyun oynamasını isteme (yapılandırılmış oyun) ve serbest oyun yöntemidir (Aznar ve Tenenbaum, 2015; Brownell, Svetlova, Anderson, Nichols ve Drummond, 2013; Denham ve Auerbach, 1995; Dunn, Brown ve Beardsall, 1991; Laible, 2011; Martin ve Green, 2005; Wang, 2013; Zaman ve Fivush, 2013; Zeman, Perry-Parrish ve Cassano, 2010). Kullanılan yöntemlerin farklı oluşu, araştırmalardan elde edilen bulguların da farklılaşmasına yol açmaktadır. Bu çalışmada anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmanın incelenmesinde serbest oyun yöntemi kullanılmıştır. Çünkü "duygular" konulu bir kitap veya yapılandırılmış bir senaryo kullanımının, anneleri duygu içerikli konuşma konusunda yönlendirebileceği düşünülmüştür. Bu nedenle, ortamda hiçbir ipucu bulunmaksızın, oyun esnasında kendilerinin üretecekleri bir senaryoda duygu içerikli konuşma düzeyleri incelenmiştir. Anne-çocuk ikilisinin bu serbest oyunda kullanacakları oyuncaklar ise evcilik oyuncaklarından oluşmaktadır. Bu sayede, kendi günlük yaşamlarını oyuna yansıtabilecekleri düşünülmüştür. Ayrıca, annelerin serbest oyun öncesi duygu içerikli konuşma açısından etkilenmelerinin önüne geçebilmek için göz önünde bulundurulmuş bir diğer nokta, ÇDDÖ'yü ve EÇDİ'yi serbest oyun etkinliğinin ardından doldurmuş olmalarıdır.

Tablo 3'te anne ve çocuğun belirlenen kategorilere göre duygu içerikli konuşmalarına ait ortanca değerlerinin oldukça düşük değerlerde ($Min. = 0, Maks. = 3.5$) olduğu görülmektedir. 3.5 olarak belirlenen en yüksek ortanca değeri ise aynı sözcüklerin birden fazla sayıldığı "toplam duygu ifade eden sözcük sayısı" için geçerlidir. Tablonun geneline bakıldığında, annelerin çocuklara göre daha fazla duygu içerikli konuştuğu görülmektedir. Örneğin; "duygu içeren farklı sözcük sıklığı"nın anne için ortanca değeri 2 iken, çocuk için ortanca değeri 1'dir. Ayrıca "duygusal ifade sıklığı"nın anne için ortanca değeri 2.5 iken, çocuk için ortanca değeri 1'dir. Annelerin çocuklardan daha fazla duygu içerikli konuşmaları Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlıdır.

Anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma sayılarına ilişkin bulgular incelendiğinde, belirlenen kategorilere göre annenin duygu içerikli konuşma ortanca değerlerinin minimum 0, maksimum 3.5 arasında değiştiği görülmektedir. Çocuğun duygu içerikli konuşma ortanca değerleri ise minimum 0, maksimum 1'dir. Bu maksimum değerler, aynı sözcüğün birden fazla sayıldığı "toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı" için geçerlidir. An-

nenin duygu içerikli konuşma düzeylerinin çocuklardan yüksek olması, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Ortaya çıkarma odaklı duygusal bağlamda yapılan açıklama sıklığı kategorisinde ise ne anne ne de çocuk için sözcük üretiminin olmadığı görülmüştür. Duygusal ifade sayısının ortanca değeri anne için 2.5, çocuk için 1'dir. Elde edilen bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan anne ve çocukların duygu içerikli konuşma sıklığının oldukça düşük değerlerde olduğu söylenebilir. Denham ve Auerbach (1995) yaptıkları çalışmada, "toplam duygu ifade eden sözcük" ortalamasını anne için 19.23, çocuk için 6.19; Martin ve Green (2005) anne için 19.66 (5-62), çocuk için 5.24 (0-24); Aznar ve Tenenbaum (2015) ise sadece anne için belirttiği bu değeri minimum 6.22, maksimum 11.24 olarak bulmuştur. Duygusal ifade sayısını Cervantes ve Callanan (1998) yaptıkları çalışmada 2-4 yaş arası çocuklar için ortalama 1.5; anneler için ise 5.5 olarak elde etmiştir. Bununla beraber, duygu içerikli konuşma sayılarını ortalama ya da minimum-maksimum değerler üzerinden değil, bu sayının toplam ifade sayısına oranı şeklinde veren çalışmalar da vardır (Aznar ve Tenenbaum, 2013). Bu araştırmalarda farklı sonuçların elde edilmesinin sebebi, yukarıda da belirtildiği gibi yöntem farklılığından kaynaklanabilir. Denham ve Auerbach (1995), anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmayı duygularla ilgili bir hikâye kitabı okuma, serbest oyun ve yapılandırılmış oyun (anne ve çocuğun farklı duygusal ifadeleri yansıtacağı düşünülen bir senaryo çerçevesinde oyun oynamaları) yöntemlerini bir arada kullanarak ölçmüştür. Buna karşın, Cervantes ve Callanan (1998) ile Martin ve Green (2005) yapılandırılmış oyun yöntemiyle, Aznar ve Tenenbaum (2015) ise yapılandırılmış oyun yöntemine ek olarak anne ve çocuğun anılar hakkında konuşmalarını sağlayarak değerlendirmiştir. Aznar ve Tenenbaum (2015), annelerin anılarından bahsederken oyun oynamaya kıyasla daha fazla duygu içerikli konuştuklarını ifade etmiştir. Bunlara karşın yapılan bu çalışmada, anne-çocuğun verilen materyallerle serbest bir şekilde oynamaları istenmiştir. Sözü edilen bu araştırmaların tersine, anneleri duygu içerikli konuşmaya itecek bir durum meydana getirmekten ziyade bu konudaki mevcut durumlarını oyun yoluyla yansıtılmaları hedeflenmiştir.

Var olan araştırmalar ile bu araştırmanın bulguları arasındaki farklılığa ilişkin bir başka açıklama ise anne ve çocuğun oyun oynama sürecinde sözel dili aktif bir biçimde kullanma düzeyleri olabilir. Yapılan bu çalışmada, duygu içerikli sözcük ortalamalarının, ortalama sözcük uzunluklarıyla karşılaştırılmamış olması, var olan sözcük kapasitesinin duygu içerikli konuşma üzerindeki etkisini ortaya koyamamaktadır. Lee ve Rescorla'nın (2008) çocukların ifade edici dil becerilerinin anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma üzerindeki etki-

sini gösteren çalışması, bu çıkarımı desteklemektedir. Araştırmada yer alan annelerin duygu içerikli daha az konuşmaları, çocuklarıyla baş başa oyun oynama sürelerinin kısıtlı olduğundan, bunun ise sözel dil üretimini etkilemesinden kaynaklanmış olabilir. Nitekim araştırma sürecinde bazı anneler, çocuklarıyla ilk defa bu kadar uzun süre kesintisiz oyun oynayacaklarını ifade etmişlerdir. Bazı anneler ise 20 dakikalık süre boyunca çocuklarıyla sınırlı düzeyde sözel etkileşime girmişlerdir.

Yapılan bazı çalışmalar ise anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmada kültürün etkisinin dilden daha fazla olduğunu ifade etmektedir (Aznar ve Tenenbaum, 2015). Bu görüşe göre; duyguların ifadesi kültürün etkisiyle, toplumların sahip olduğu bireyci ya da toplulukçu yapıya göre değişmektedir (Matsumoto, Yoo ve Fontaine, 2008; Mesquita ve Frijda, 1992). Bireyselliğin ön planda olduğu Amerika ve Kanada gibi batı toplumlarında, Japonya gibi doğu toplumlarına kıyasla duyguların daha fazla ifade edildiği görülmüştür (Safdar ve ark., 2009). Batı toplumlarında duyguların ifade edilmesi, bireyselliğin doğrulanması olarak görülmektedir. Çünkü kişi bir birey olarak kendini ortaya koymaktadır ve duygu ifadesi, kişinin psikolojik iyi oluş sürecine etki etmektedir. Doğu toplumlarında ise duyguların ifadesi gereksiz ve yersiz görülmektedir. Bu toplumlarda duyguların ifadesi toplulukçu yapının etkisiyle, normlara ve beklentilere göre şekillenmektedir (Wang, 2013). Duyguların deneyimi ve ifadesi noktasında yapılan çalışmalarda, Çin gibi doğu toplumlarında duygular hakkında konuşmanın gereksiz ve uygunsuz olduğu (Wang, 2013); Avrupa kökenli Amerikan annelerin ise çocuklarının duygularına yönelik destekleyici bir tutum sergiledikleri ifade edilmektedir (Warren ve Stifter, 2008; Wong, McElwain ve Halberstadt, 2009). Benzer çalışmalarda, bireyci toplumlarda duyguların ifadesinin daha yüksek düzeyde olduğu, toplulukçu toplumlarda ise olumlu/olumsuz duyguların ifadesinin daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür (Safdar ve ark., 2009, Zahn-Waxler, Friedman, Cole, Mizuta ve Hiruma, 1996). Kağıtçıbaşı'na (1996, 2005) göre Türkiye'nin içinde bulunduğu kültürel yapı, hem bireyci hem de toplulukçu kültürlerin özelliğini içermektedir ve bu iki kültür arasındadır. Kağıtçıbaşı, Türkiye'nin bu özelliğini "özerk- ilişkisel benlik" kavramıyla açıklamaktadır. Aynı şekilde, Yağmurlu, Çıtlak, Dost ve Leyendecker (2009) de Türk annelerinin sosyalleştirme hedeflerinde bireyci-toplulukçu normların bulunduğunu belirtmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda; bu araştırmadan elde edilen sonuçların Türk kültürünün toplulukçu yönünün özelliklerini yansıttığı söylenebilir.

Annenin duygu içerikli konuşması ile çocuğun duygu içerikli konuşması arasındaki ilişkiye bakıldığında, aralarında pozitif yönde bir ilişki olduğu (Tablo 5) ve annenin duygu içerikli konuşmasının çocuğun duygu

içerikli konuşmasını yordadığı (Tablo 8) görülmektedir. Alanyazında, bu bulguyla benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Armstrong, 2011; Aznar ve Tenenbaum, 2015; Cervantes ve Callanan, 1998; Garner ve ark., 1997). Brown ve Dunn'a (1991, 1992) göre etkili dil kullanımı karşılıklı bir süreçtir ve taraflardan birinin dili kullanım düzeyi diğerini etkilemektedir (akt., Denham ve Auerbach, 1995). Ayrıca bu etkileşim yalnızca annenin dili etkin kullanımı ile ilgili değil, çocuğun dil becerileriyle de ilgilidir. Nitekim çocuğun psikolojik durumunu ifade eden sözcükleri (psikolojik, duygusal, bilişsel, istek bildiren sözcükler) kullanma düzeyinin, bir başka deyişle sözel dil becerilerinin, anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmayı etkilediğini gösteren bazı çalışmalar bulunmaktadır (Lee ve Rescorla, 2008). Annenin duygu içerikli konuşması ile çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönde ilişki çıkmasının bir başka nedeni ise; annenin, çocuğun herhangi bir duygusal yaşantısında gerekli açıklamaları yapması ve anlamasını kolaylaştırması olabilir (Thompson ve ark., 2003). Armstrong (2011), dört yaşındaki çocuklar ve anneleriyle yaptığı çalışmada, annenin açıklama odaklı duygu içerikli konuşması (duygusal bağlamda yapılan açıklama sayısı) ile çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Ancak söz konusu ilişkinin bu çalışma için, diğer değişkenlere (toplam duygu ifade eden sözcük sıklığı, duygu içeren farklı sözcük sıklığı, duygusal ifade sıklığı) kıyasla daha zayıf olduğu görülmektedir. Bu çalışmaya katılan annelerin, duyguların nedenine ilişkin konuşma ortancalarının diğer kategorilere göre daha düşük olmasının bu sonucu doğurmuş olabileceği düşünülmektedir. Sonuçların genellenmesi konusunda sınırlılıklar olsa da çalışmanın örneklem grubunu oluşturan annelerin çocuklarıyla, duyguların nedenine ilişkin konuşmalarının sınırlı düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu da annenin duygu içerikli konuşması ile duygulara ilişkin inançları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; çocuğun duygu içerikli konuşması ile ebeveynlerin çocukların duygularına ilişkin inançlarını değerlendiren EÇDİ'nin özerklik ve ebeveyn bilgisi alt boyutları arasında ise anlamlı bir ilişki olduğudur. Buna göre; özerklik alt boyutundan alınan puan arttıkça, çocukların duygu içerikli konuşma sıklıkları azalmakta; ebeveyn bilgisi alt boyutundan alınan puan arttıkça çocukların duygu içerikli konuşma sıklıkları artmaktadır. Diğer alt boyutlar (olumlu duyguların zararı, öfkenin değeri, manipülasyon, kontrol ve değişmezlik) ile çocuğun duygu içerikli konuşmaları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Korelasyon analizinin ardından yapılan regresyon analizinde ise ebeveyn bilgisi ve özerklik değişkenlerinin, çocuğun duygu içerikli konuşmasını yordamadığı görülmüştür.

Alanyazına göre bazı çalışmalar, annelerin duygulara ilişkin inançları ile anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma arasında anlamlı bir ilişki ortaya koymazken (Karahuta, 2014), çoğu çalışma ise aralarında anlamlı bir ilişki olduğunu ifade etmektedir (Dunsmore ve Karn, 2001; Halberstadt ve ark., 2013; Wong ve ark., 2009). Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; çocukların duygularının üstesinden kendi başlarına gelmeleri gerektiğini düşünen annelerin çocukları (özerklik alt boyutu), daha az duygu içerikli konuşmaktadır. Bunun nedeni, çocuklarını duygularıyla başa çıkmaları konusunda kendi hallerine bırakan annelerin -yeterince rehberlik etmeyen anneler- çocukları ile duygularını anlamaları ve ifade etmelerine yardımcı olmak için yeterince duygu içerikli konuşmaması olabilir. Alanyazında, annenin duygu içerikli konuşmasıyla çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görüşü hâkim olduğundan, çocuklar da daha sınırlı düzeyde duygu içerikli konuşuyor olabilir. Bu bulguyu destekleyen bazı çalışmalarda, annenin çocuğuna rehberlik etmesiyle çocuğun duygu içerikli konuşması arasında pozitif yönde ilişki bulunduğu görülmektedir (Dunsmore ve Karn, 2001, 2004). Duyguları anlama ve ifade etme konusunda rehberlik etmek, özerklik inancının tam tersi olduğundan, sonuçlar alanyazınla tutarlıdır.

Annelerin duygulara ilişkin inançları ile çocukların duygu içerikli konuşmaları arasındaki ilişkiyi ifade eden bir başka sonuca göre, ebeveynlerin çocuklarının neler hissettiğini bilmesi gerektiğini düşünen annelerin çocukları (ebeveyn bilgisi alt boyutu), daha fazla duygu içerikli konuşmaktadır. Bunun nedeni, çocuklarının neler hissettiğini bilmek isteyen annelerin, çocuklarıyla daha fazla duygu içerikli konuşması olabilir. Ancak bu sonucun, yukarıda belirtildiği gibi annelerin duygulara ilişkin inançları ile duygu içerikli konuşmaları arasında anlamlı bir ilişki çıkmamasıyla çeliştiği söylenebilir. Sonuçlarda ortaya çıkan farklılığın, inançlar ölçeğinin anne bildirimine dayalı uygulanıyor olmasından ve annelerin duygu sosyalleştirme davranışlarını yansıtmıyor olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada, annelerin duygulara ilişkin inançları ile duygu içerikli konuşmaları arasında anlamlı bir ilişki çıkmaması ise çocukların duygu içerikli konuşma düzeylerinin karıştırıcı bir değişken olmasından kaynaklanabilir. Buna göre; annenin duygu sosyalleştirme biçimi (duygu içerikli konuşması), duygulara ilişkin inançlarının etkisinde olabileceği gibi, çocukların duygu içerikli konuşma biçimlerinden de etkileniyor olabilir (Karahuta, 2014). Nitekim bazı çalışmalar, çocuğun sözel dil becerilerinin, anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmayı etkilediğini göstermektedir (Lee ve Rescorla, 2008). Bununla birlikte, çocuğun yalnızca dil gelişim düzeyinin değil, karakterinin de annenin duygu

içerikli konuşmasını etkilediğini ifade eden çalışmalar vardır (Laible, 2011).

Çocuğun duygu düzenleme becerileri ile anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma arasındaki ilişkiye bakıldığında, anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Alanyazın incelendiğinde, duygu içerikli konuşmanın, çocuğun duygu düzenleme becerilerini yordadığını gösteren çalışmalar vardır (Armstrong, 2011; Laible ve Song, 2006; Zeman ve ark., 2010). Ancak bu çalışmaların genelinde, duygu düzenleme becerileri doğrudan gözlem yoluyla ölçülmüştür. Örneğin; çocukların hayal kırıklığı yaratan ya da bir süre beklemeleri gereken vb. durumlarda nasıl tepkiler verdikleri kaydedilmiştir. Yapılan bu çalışmada ise çocukların duygu düzenleme becerileri, anne bildirimlerine dayalı olarak ölçülmüştür ve ölçekten aldıkları toplam puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir. Duygu içerikli konuşma ortanca değerlerinin ise hem anne hem çocuk için oldukça düşük değerlerde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla örneklem grubunda duygu içerikli konuşma sayılarının yüksek olmayışı, aksine duygu düzenleme ölçek puan ortalamalarının yüksek oluşu, sonuçların anlamlı çıkmamasına yol açmış olabilir. Ayrıca, annelerin kendi duygusal deneyimleri, çocukların duygu düzenleme ölçeğine verdikleri puanları etkileyebilir (Lincoln, 2014).

Son olarak yapılan çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç, annelerin duygulara ilişkin inançları ile çocuğun duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu yönündedir (Tablo 7). Her ne kadar güçlü bir ilişki elde edilememiş olsa da ebeveyn bilgisi alt boyut puanı arttıkça, çocukların duygu düzenleme becerileri ölçeğinden aldıkları toplam puan da artmaktadır. Annelerin çocuğun duygu düzenleme süreçlerinde birincil etkiye sahip olmasının (Yağmurlu ve Altan, 2010), çocukların annelerinin duygu sosyalleştirme süreçlerinden etkilenmelerine yol açtığı düşünülebilir (Garner ve Estep, 2001). Alanyazında bu bulguyla tutarlı olarak, annenin duygu sosyalleştirmesinin, çocuğun duygu düzenleme becerileri üzerinde etkisi olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Eisenberg ve ark., 1998a; Fivush, Marin, McWilliams ve Bohanek, 2009; Gottman ve ark., 1996; Thomassin ve Suveg, 2014). Thomassin ve Suveg (2014) yaptıkları çalışmada; çocuklarıyla duygu içerikli konuşmalarında, çocuklarının ifade ettiği duygulara karşılık daha fazla yanıtlayıcı olan ve onlara karşılık veren annelerin çocuklarının diğer çocuklara göre problem davranışlarının daha düşük düzeylerde olduğunu ifade etmektedir. Fivush ve arkadaşları ise (2009) yaptıkları çalışmada, annelerin olumsuz yaşantılar hakkında çocuklarıyla konuşurken genişletmeler ve çıkarımlar yapmalarının, çocukların içselleştirme problemleriyle negatif ilişkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Elde edilen sonuçların genellenmesine ilişkin her ne kadar sınırlılıklar olsa da araştırma sonuçları, annelerin duygu sosyalleştirme ile ilişkili olabilecek bazı davranışlarını ortaya koymaktadır. Bunlardan biri, anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma düzeyleridir. Araştırma sonuçlarına göre, duygu içerikli konuşma düzeyinin hem anne hem de çocuk için düşük değerlerde olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre, anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma düzeyleri birbiriyle pozitif yönde ilişkilidir ve annenin duygu içerikli konuşması, çocuğun duygu içerikli konuşmasını yordamaktadır. Bununla beraber, annenin duygulara ilişkin inançları, anne ve çocuğun duygu içerikli konuşma düzeyleri üzerinde açıklayıcı bir role sahip değildir. Korelasyon sonuçları annenin duygulara ilişkin inançları ile çocuğun duygu içerikli konuşmaları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiş olmasına karşın regresyon analizinde bu ilişki doğrulanamamıştır. Son olarak, annelerin duygulara ilişkin inançları ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiş ancak anne ve çocuğun duygu içerikli konuşma düzeyleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, duygu sosyalleştirme kavramıyla ilgili sonuçlar ortaya koymaktadır. Ulusal alanyazında anne-çocuk ikilisinin duygu içerikli konuşmalarını inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Buna ek olarak, bu çalışmada duygu sosyalleştirme alanyazınının içine giren anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşma, duygu düzenleme ve duygulara ilişkin inançlar kavramları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu sebeple, çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla beraber, çalışmanın birtakım sınırlılıkları vardır. Bunlardan birincisi, örneklem grubunun 50 kişiden oluşmasıdır. İkincisi yalnızca duygu içerikli sözcüklerin analize dâhil edilmiş olması ve toplam sözcük sayısına oranının belirlenmemiş olmasıdır.

Gelecekte konuyla ilgili yapılacak çalışmalarda daha büyük örneklem gruplarının kullanılması ve duygu içerikli sözcüklerin toplam sözcük sayısına oranının belirlenmesi önerilmektedir. Ayrıca anne-çocuk arasındaki duygu içerikli konuşmanın incelenmesinde serbest oyun yönteminin yanı sıra farklı yöntemlerin de kullanılması- nın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Altan, Ö. (2006). *The effects of maternal socialization and temperament on children's emotion regulation*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Koç Üniversitesi, İstanbul.
- Arı, M. ve Yaban, E. H. (2016). Okulöncesi dönemdeki çocukların sosyal davranışları: Mizaç ve duygu düzenlemenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 125-141.
- Armstrong, L. M. (2011). *Emotion language in early childhood: Relations with children's emotion regulation strategy understanding and emotional self-regulation*. (Yayımlanmamış doktora tezi). The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Aydın, F. (2010). *Maternal emotion regulation, socio-economic status and social context as predictors of maternal emotion socialization practices*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Aznar, A. ve Tenenbaum, H. R. (2013). Spanish parents' emotion talk and their children's understanding of emotion. *Frontiers in Psychology*, 4, 1-11.
- Aznar, A. ve Tenenbaum, H. R. (2015). Gender and age differences in parent-child emotion talk. *British Journal of Developmental Psychology*, 33(1), 148-155.
- Batum, P. ve Yağmurlu, B. (2007). What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotion and behavior regulation. *Current Psychology*, 25(4), 272-294.
- Bierman, K. L., Domitrovich, C. E., Nix, R. L., Gest, S. D., Welsh, J. A., Greenberg, M. T.,... Gill, S. (2008). Promoting academic and social-emotional school readiness: The Head Start REDI program. *Child Development*, 79(6), 1802-1817.
- Bredenkamp, S. (2015). *Erken çocukluk döneminde etkili uygulamalar*. (Çev. H.Z. İnan ve T. İnan). Ankara: Nobel Yayınları. (Orijinal yayın tarihi, 2013).
- Brownell, C. A., Svetlova, M., Anderson, R., Nichols, S. R. ve Drummond, J. (2013). Socialization of early prosocial behavior: Parents' talk about emotions is associated with sharing and helping in toddlers. *Infancy*, 18(1), 91-119.
- Cervantes, C. A. ve Callanan, M. A. (1998). Labels and explanations in mother-child emotion talk: Age and gender differentiation. *Developmental Psychology*, 34(1), 88-98.
- Çorapçı, F. (2012). Ailede duygu sosyalleştirme süreci ve çocuğun sosyoduygusal gelişimi. M. Sayıl ve B. Yağmurlu (Ed.), *Ana babalık: kuram ve araştırma içinde* (ss. 271-294). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Çorapçı, F., Aksan, N. ve Yağmurlu, B. (2012). Socialization of Turkish children's emotions: Do different emotions elicit different responses? *Global Studies of Childhood*, 2(2), 106-116.
- Degotardi, S. ve Torr, J. (2007). A longitudinal investigation of mothers' mind-related talk to their 12-to 24-month-old infants. *Early Child Development and Care*, 177(6-7), 767-780.
- Denham, S. A. ve Auerbach, S. (1995). Mother-child dialogue about emotions and preschoolers' emotional competence. *Genetic, Social and General Psychology Monographs*, 121(3), 311-337.
- Dix, T. (1991). The affective organization of parenting: Adaptive and maladaptive processes. *Psychological Bulletin*, 110(1), 3-25.
- Dunn, J., Bretherton, I. ve Munn, P. (1987). Conversations about feeling states between mothers and their young children. *Developmental Psychology*, 23(1), 132-139.
- Dunn, J., Brown, J. ve Beardsall, L. (1991). Family talk about feeling states and children's later understanding of others' emotions. *Developmental Psychology*, 27(3), 448-455.
- Dunsmore, J. C. ve Karn, M. A. (2001). Mothers' beliefs about feelings and children's emotional understanding. *Early Education and Development*, 12(1), 117-138.
- Dunsmore, J. C. ve Karn, M. A. (2004). The influence of peer relationships and maternal socialization on kindergartners' developing emotion knowledge. *Early Education and Development*, 15(1), 39-56.
- Eisenberg, N., Cumberland, A. ve Spinrad, T. L. (1998a). Parental socialization of emotion. *Psychological Inquiry*, 9(4), 241-273.
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L. ve Cumberland, A. (1998b). The socialization of emotion: Reply to commentaries. *Psychological Inquiry*, 9(4), 317-333.
- Ekman, P. (1994). Strong evidence for universals in facial expressions: A reply to Russell's mistaken critique. *Psychological Bulletin*, 115(2), 268-287.
- Ekman, P. ve Friesen, W.V. (1986). A new pan-cultural facial expression of emotion. *Motivation and Emotion*, 10(2), 159-168.
- Ekman, P., Sorenson, E.R. ve Friesen, W. V. (1969). Pan-cultural elements in facial displays of emotion. *Science*, 164, 86-88.
- Elfenbein, H. A. ve Ambady, N. (2002). On the universality and cultural specificity of emotion recognition: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 128(2), 203-235.
- Elibol, F. ve Çakmak, A. (2018). Gelişimsel alanlara göre değerlendirmenin anlamı. P. Bayhan (Ed.), *Gelişimsel değerlendirme içinde* (ss. 28-60). Ankara: Hedef CS Yayınları.

- Fabes, R. A., Eisenberg, N. ve Miller, P. A. (1990). Maternal correlates of children's vicarious emotional responsiveness. *Developmental Psychology*, 26(4), 639-648.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. London: Sage.
- Fivush, R., Marin, K., McWilliams, K. ve Bohanek, J. G. (2009). Family reminiscing style: Parent gender and emotional focus in relation to child well-being. *Journal of Cognition and Development*, 10(3), 210-235.
- Fivush, R. ve Wang, Q. (2005). Emotion talk in mother-child conversations of the shared past: The effects of culture, gender, and event valence. *Journal of Cognition and Development*, 6(4), 489-506.
- Garner, P. W. ve Estep, K. M. (2001). Emotional competence, emotion socialization, and young children's peer-related social competence. *Early Education and Development*, 12(1), 29-48.
- Garner, P. W., Jones, D. C., Gaddy, G. ve Rennie, K. M. (1997). Low-income mothers' conversations about emotions and their children's emotional competence. *Social Development*, 6(1), 37-52.
- Garrett-Peters, P., Mills-Koonce, R., Zerwas, S., Cox, M. ve Vernon-Feagans, L. (2011). Fathers' early emotion talk: Associations with income, ethnicity, and family factors. *Journal of Marriage and Family*, 73(2), 335-353.
- Gottman, J. M., Katz, L. F. ve Hooven, C. (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data. *Journal of Family Psychology*, 10(3), 243-268.
- Gottman, J. M., Katz, L. F. ve Hooven, C. (1997). *Meta-emotion: How families communicate emotionally*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Gross, J.J. ve Thompson, R. A. (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* içinde (ss. 1-49). New York: Guilford Press.
- Hakim-Larson, J., Parker, A., Lee, C., Goodwin, J. ve Voelker, S. (2006). Measuring parental meta-emotion: Psychometric properties of the emotion-related parenting styles self-test. *Early Education and Development*, 17(2), 229-251.
- Halberstadt, A. G., Dunsmore, J. C., Bryant Jr, A. J., Parker, A. E., Beale, K. S. ve Thompson, J. A. (2013). Development and validation of the parents' beliefs about children's emotions questionnaire. *Psychological Assessment*, 25(4), 1195-1210.
- Halberstadt, A. G., Thompson, J. A., Parker, A. E. ve Dunsmore, J. C. (2008). Parents' emotion-related beliefs and behaviours in relation to children's coping with the 11 September 2001 terrorist attacks. *Infant and Child Development*, 17(6), 557-580.
- Havighurst, S. S., Harley, A. ve Prior, M. (2004). Building preschool children's emotional competence: A parenting program. *Early Education & Development*, 15(4), 423-448.
- Hoff, E. (2006). How social contexts support and shape language development. *Developmental Review*, 26(1), 55-88.
- Işık Uslu, A. E. ve Turan, F. (2017). Parents' beliefs about children's emotions questionnaire (PBA-CE): Adaptation to Turkish, validity and reliability study. I. Koleva ve G. Duman (Ed.), *Educational research and practice* içinde (ss. 292-303). Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Izard, C. E. (2010). The many meanings/aspects of emotion: Definitions, functions, activation, and regulation. *Emotion Review*, 2(4), 363-370.
- Izard, C. E., King, K. A., Trentacosta, C. J., Morgan, J. K., Laurenceau, J. P., Krauthamer-Ewing, E. S. ve Finlon, K. J. (2008). Accelerating the development of emotion competence in Head Start children: Effects on adaptive and maladaptive behavior. *Development and Psychopathology*, 20(01), 369-397.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). The autonomous-relational self. *European Psychologist*, 1(3), 180-186.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(4), 403-422.
- Karahuta, E. L. (2014). *Parents' beliefs about preschooler's emotions: The role of socialization and implications for child outcomes*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Lehigh University, Bethlehem.
- Laible, D. (2011). Does it matter if preschool children and mothers discuss positive vs. negative events during reminiscing? Links with mother-reported attachment, family emotional climate and socio-emotional development. *Social Development*, 20(2), 394-411.
- Laible, D. ve Song, J. (2006). Constructing emotional and relational understanding: The role of affect and mother-child discourse. *Merrill-Palmer Quarterly*, 52(1), 44-69.
- Lee, E.C. ve Rescorla, L. (2008). The use of psychological state words by late talkers at ages 3, 4, and 5 years. *Applied Psycholinguistics*, 29(1), 21-39.
- Lincoln, C. R. (2014). *Mother-child interactions and emotion regulation in preschool children*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). The University of Connecticut, Storrs.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224-253.

- Martin, R. M. ve Green, J. A. (2005). The use of emotion explanations by mothers: Relation to preschoolers' gender and understanding of emotions. *Social Development, 14*(2), 229-249.
- Matsumoto, D. (1989). Cultural influences on the perception of emotion. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 20*, 92-105.
- Matsumoto, D., Yoo, S. H. ve Fontaine, J. (2008). Mapping expressive differences around the world the relationship between emotional display rules and individualism versus collectivism. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 39*(1), 55-74.
- Mesquita, B. ve Frijda, N. H. (1992). Cultural variations in emotions: A review. *Psychological Bulletin, 112*(2), 179-204.
- Perez-Rivera, M. B. (2008). *Mothers' beliefs about emotions, mother-child emotion discourse, and children's emotion understanding in Latino families.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg.
- Perez Rivera, M. B. ve Dunsmore, J. C. (2011). Mothers' acculturation and beliefs about emotions, mother-child emotion discourse and children's emotion understanding in Latino families. *Early Education and Development, 22*(2), 324-354.
- Robinson, M. (2008). *Child development from birth to eight: A journey through the early years.* New York: McGraw-Hill Education.
- Russell, J. A. (1994). Is there universal recognition of emotion from facial expression? A review of the cross-cultural studies. *Psychological Bulletin, 115*(1), 102-141.
- Safdar, S., Friedlmeier, W., Matsumoto, D., Yoo, S.H., Kwantes, C.T., Kakai, H. ve Shigemasa, E. (2009). Variations of emotional display rules within and across cultures: A comparison between Canada, USA, and Japan. *Canadian Journal of Behavioural Science, 41*(1), 1-10.
- Santrock, J.W. (2012). *Yaşam boyu gelişim* (Çev. G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayınları. (Orijinal yayın tarihi, 2011).
- Scherer, K. R. (1997). The role of culture in emotion-antecedent appraisal. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*(5), 902-922.
- Scherer, K. R. ve Wallbott, H. G. (1994). Evidence for universality and cultural variation of differential emotion response patterning. *Journal of Personality and Social Psychology, 66*(2), 310-328.
- Seçer, Z. ve Karabulut, N. (2016). Anne-babaların duygusal sosyalleştirme davranışları ile okul öncesi çocukların sosyal becerilerinin analizi. *Eğitim ve Bilim, 41*(185), 147-165.
- Shields, A. ve Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: The development and validation of a new criterion q-sort scale. *Developmental Psychology, 33*(6), 906-916.
- Stelter, R. L. ve Halberstadt, A. G. (2011). The interplay between parental beliefs about children's emotions and parental stress impacts children's attachment security. *Infant and Child Development, 20*(3), 272-287.
- Susskind, J.M., Lee, D. H., Cusi, A., Fieman, R., Grabski, W. ve Anderson, A. K. (2008). Expressing fear enhances sensory acquisition. *Nature Neuroscience, 11*(7), 843-850.
- Temel, F., Kaynak Ekici, B. ve İmir, M. (2018). Dil gelişimi. N. Aral ve F. Temel (Ed.), *Çocuk gelişimi* içinde (ss. 200- 236). Ankara: Hedef CS Yayınları.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu* (2. baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayını.
- Thomassin, K. ve Suveg, C. (2014). Reciprocal positive affect and well-regulated, adjusted children: A unique contribution of fathers. *Parenting, 14*(1), 28-46.
- Thompson, R. A., Laible, D. J. ve Ontai, L. L. (2003). Early understandings of emotion, morality, and self: Developing a working model. *Advances in Child Development and Behavior, 31*, 139-172.
- Wang, Q. (2013). Chinese socialization and emotion talk between mothers and children in native and immigrant Chinese families. *Asian American Journal of Psychology, 4*(3), 185-192.
- Warren, H. K. ve Stifter, C. A. (2008) Maternal emotion-related socialization and preschoolers' developing emotion self-awareness. *Social Development, 17*(2), 239-258.
- Wong, M. S., McElwain, N. L. ve Halberstadt, A. G. (2009). Parent, family, and child characteristics: Associations with mother-and father-reported emotion socialization practices. *Journal of Family Psychology, 23*(4), 452-463.
- Yağmurlu, B. ve Altan, O. (2010). Maternal socialization and child temperament as predictors of emotion regulation in Turkish preschoolers. *Infant and Child Development, 19*(3), 275-296.
- Yağmurlu, B., Çıtlak, B., Dost, A. ve Leyendecker, B. (2009). Türk annelerin çocuk sosyalleştirme hedeflerinde eğitime bağlı olarak gözlemlenen farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi, 24*(63), 1-15.
- Zahn-Waxler, C., Friedman, R. J., Cole, P. M., Mizuta, I. ve Hiruma, N. (1996). Japanese and United States preschool children's responses to conflict and distress. *Child Development, 67*(5), 2462-2477.

- Zaman, W. ve Fivush, R. (2013). Gender differences in elaborative parent-child emotion and play narratives. *Sex Roles*, 68(9-10), 591-604.
- Zeman, J., Perry-Parrish, C. ve Cassano, M. (2010). Parent-child discussions of anger and sadness: The importance of parent and child gender during middle childhood. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 128, 65-83.

Summary

Mother-Child Emotion Talk: Its Relation with Mothers' Beliefs About Emotions and Emotion Regulation Skills of Children

A. Elif Işık Uslu

Hacettepe University

Figen Turan

Hacettepe University

The emotion socialization of children depends on the parental behaviors that reflect parents' beliefs, goals, and values. It also relies on the manner in which parents relate these behaviors to their children's experiences and expressions as well as to the modulation of their children's emotions (Eisenberg, Spinrad, & Cumberland, 1998a).

The ways in which mothers talk to their children about emotions during conversations is an example of parental emotion socialization behavior (Eisenberg, Cumberland, & Spinrad, 1998b; Gottman, Katz, & Hooven, 1997). Therefore, factors affecting emotion socialization behaviors of parents influence their emotion talk. Such factors can be related to mothers' beliefs about emotions, their parental attitudes, the degree to which mothers use emotional language, their educational qualifications, their income levels, and so on. The degree to which children use their language skills, their gender identity, and temperament are also issues that influence the emotion socialization of children (Degotardi & Torr, 2007; Denham & Auerbach, 1995; Gottman et al., 1997; Lee & Rescorla, 2008; Perez-Rivera, 2008).

Parents' belief systems regarding their children's emotions represents one of the aspects that influence mother-child emotion talk. Parental beliefs affect how parents express their emotions to their children (Dix, 1991) and how they interpret their children's emotion-related behaviors during interactions.

Mother-child emotion talk refers to the level of emotion-related speech exchanged between them. According to Denham and Auerbach (1995), effective language usage is a reciprocal process, and mothers and children affect each others' conversations. Several studies have evidenced the positive results of emotion talk between mothers and children (Armstrong, 2011; Aznar & Tenenbaum, 2015; Cervantes & Callanan, 1998; Garner, Jones, Gaddy & Rennie, 1997).

The emotion socialization behaviors of parents are also related to the emotion regulation skills of children. Parents teach their children emotions, the reasons and results of emotions, and how to display and regulate them (Eisenberg et al., 1998b). Parents help their children to protect themselves from emotional dysregulation and to become independent. Some parents teach their children to suppress their feelings, while others educate their children on ways of coping with emotions, thereby passing on skills such as problem solving or using social support (Armstrong, 2011).

Studies conducted in Turkey on this issue pertain mostly to emotion socialization behaviors used by mothers and the relation of such conduct to attributes such as emotion regulation skills. However, no existing Turkish study was discovered on mother-child emotion talk. Thus, this study aimed to examine mother-child emotion talk in Turkey and to determine the associations between emotion talk, mothers' beliefs about their children's emotions, and the emotion regulation skills of children. It was hypothesized that 1) maternal emotion talk predicts the emotion talk of children; 2) there is a significant association between mothers' beliefs regarding their children's emotions and mother-child emotion talk; 3) there is a significant relation between emotion talk and the emotion regulation skills of children; and 4) there is a significant relation between children's emotion regulation skills and mothers' beliefs about their children's emotions.

Method

Participants

Fifty mothers and their 4-6-year-old preschool children participated in the study. The mean age of the children was 59 months. The demographic variables of the participants are presented in Table 1.

Materials

General Information Form. This form was utilized to measure the sociodemographic information of the mothers who participated in the study.

Parental Beliefs about Children's Emotions Questionnaire (PBACE). This questionnaire was developed by Halberstadt et al. (2013); and it was employed in this study to measure parental beliefs regarding their children's emotions. The original questionnaire is meant for parents who have 4–10-year-old children, while the scale adapted to the Turkish context is available for parents who have 4–6-year-old children (Işık Uslu & Turan, 2017). The scale is comprised of 33 items with 7 sub-dimensions, and the responses of participants are measured on a 6-point Likert-type scale. The reliability coefficient (McDonald's omega) of the original scale varies from .65 to .83, while these values of the adapted scale ranges between .68 to .79 (Işık Uslu & Turan, 2017).

Emotion Regulation Checklist (ERC) - Mother Form. Developed by Shields and Cicchetti (1997), the ERC was used in this study to measure the emotion regulation skills of children. The scale is comprised of 24 items and 2 sub-dimensions evaluated on a 4-point Likert-type scale; and it is available for use with mothers and teachers. The Cronbach alpha reliability coefficient of the lability/negativity subscale is .96 and this value is .83 for the emotions regulation subscale (Shields & Cicchetti, 1997). Adaptation studies found that Cronbach alpha coefficients were high; and the scale had discriminant validity (Altan, 2006; Ari & Yaban, 2016; Batum & Yağmurlu, 2007; Yağmurlu & Altan, 2010).

Coding of Emotion Utterances. Categories included in the coding were as follows: total emotion words, unique emotion words, emotion labels, explanations about emotions (cause, result, intervention, elicitation), and emotion exchanges (attribution, confirmation/denial, elaboration, negotiation) (Cervantes & Callanan, 1998; Fivush & Wang, 2005; Martin & Green, 2005).

Procedure

Ethical approval was obtained from the Ethics Committee before data collection, and the study was conducted on the basis of voluntary participation. Several toy figures (mother, child, dad) were used in the process of recording conversations between mothers and their children. A recorder was used during this process, and the recordings took 20 minutes. The study was conducted in an empty room with carpets on the floor, at home or in the kindergarten environment to make the children feel comfortable.

Results

Descriptive statistics of emotion talk revealed that the median of emotion talks between mothers and children was quite low (*Min.* = 0, *Max.* = 3.5). When emotion talks of mothers and children were compared, it was found that mothers talked about emotions more than children. For the specified categories of emotion talk, the Mann-Whitney U test results revealed that there was no statistically significant difference between boys and girls ($p < .05$).

The unique emotion words most frequently used by girls were *cry*, *kiss*, and *love*, whereas boys used *cry*, *enjoy*, *afraid*, *kiss*, and *angry* more frequently. However, girls used more emotion words in the aggregate than boys. Mothers of girls and boys produced similar emotion words. Moreover, mothers of girls and boys used similar unique words for children of either sex. The emotion talk of mothers was significantly higher than that of children but mothers did not utilize a greater variety of unique or total emotion words compared with children. There was a significant correlation between the emotion talk of mothers and children ($p < .01$; $r = .31$ - $r = .59$); and mothers' emotion talk predicted children's emotion talk ($\beta = .403$; $t = 2.864$; $p < .05$). However, the mothers' beliefs pertaining to their children's emotions did not predict the mother-child emotion talk. Finally, there was no significant association between children's emotion regulation skills and mother-child emotion talk. However, there was a significant relation between children's emotion regulation skills and mothers' beliefs about their children's emotions.

Discussion

The results of the current study indicate that the frequency of the emotion talk between mothers and children was quite low (*Min.* = 0, *Max.* = 3.5). Martin and Green (2005) found that the mean number of total emotion words uttered by mothers is 19.66 (5–62), and that children use an average of 5.24 (0–24) emotion words. Aznar and Tenenbaum (2015) evidenced that this value is 6.22–11.24 for mothers. This difference may be attributed to the disparity of methods used to measure emotion talk. Martin and Green (2005) assessed emotion talk between mothers and children by making them play games using a scenario designed to reflect discrete emotional expressions. Aznar and Tenenbaum (2015) evaluated emotion talk through a reminiscence task (conversations about past experiences) in addition to game play. Additionally, Aznar and Tenenbaum (2015) suggested that mothers tend to use more emotion words when they talk to their children about the past in compar-

ison to when they converse while playing games (Aznar & Tenenbaum, 2015). Another explanation for the differences in outcomes between the two studies may be the degree of usage of verbal language. In the current study, the mean number of emotion words did not take the mean length of the utterances into account. Hence, the effect of vocabulary on emotion talk could not be measured.

Some studies indicate that the effect of culture on emotion talk between mother–child is more significant than that of language (Aznar & Tenenbaum, 2015). The expression of emotions varies according to the culture as well as the individualism or collectivism orientation of a particular society (Matsumoto, Yoo, & Fontaine, 2008; Mesquita & Frijda, 1992). Kağıtçıbaşı (1996, 2005) and Yağmurlu, Çıtlak, Dost and Leyendecker (2009) suggest that the cultural structure of Turkey includes both individualism and collectivism. Thus, it may be said that the results of the current study demonstrate the collectivist features of the Turkish culture.

Another finding of the present study indicates that mothers' emotion talk is positively associated with children's emotion talk; and that the former predicts the emotion talk of the latter. This finding is consistent with the outcomes of other studies (Armstrong, 2011; Aznar & Tenenbaum, 2015; Cervantes & Callanan, 1998; Garner et al., 1997).

Further, the results of the present study revealed no significant correlation between emotion talk and the beliefs of mothers about their children's emotions. However, a significant relation was found between children's emotion talk and the autonomy and parental knowledge subscales obtained through the PBACE outcomes of the parents' beliefs about their children's emotions. The regression analyses conducted after the correlation analyses evinced that parental knowledge and autonomy variables did not predict children's emotion talk. While some studies have found a significant relationship between emotion talk and the beliefs of mothers about their children's emotions (Karahuta, 2014); others have found no significant association between the two variables (Dunsmore & Karn, 2001; Halberstadt et al., 2013; Wong, McElwain & Halberstadt, 2009). According to the results of the present study, the children of mothers who think that their children must cope with emotions on their own (autonomy subscale) produce less emotion talk. Perhaps, mothers who do not train their children about emotions also do not talk about emotions with their children. However, the children of mothers who think that parents must know whatever their children feel (parental knowledge) produce more emotion talk.

In addition to these findings, no significant relation was observed between the emotion regulation skills of

children and mother–child emotion talk. Some studies, which use direct observations, found that emotion talk predicted children's emotion regulation skills (Armstrong, 2011; Laible & Song, 2006; Zeman, Perry-Parish & Cassano, 2010). In this study, emotion regulation skills were measured by using a questionnaire answered by mothers. While the total score of the questionnaire was high, the mean number of emotion talks reported between mothers and children was quite low. This result may explain why there was no significant relation between the two variables.

The results of the current study revealed the emotion socialization behaviors of mothers and the associations between emotion talk, parental beliefs about emotions, and the emotion regulation skills of children. To our knowledge, no study in the Turkish literature, examined mother–child emotion talk or the relations between emotion socialization behaviors. Thus, this study contributes to the Turkish literature on the topic. Nonetheless, there are certain limitations of this study. First, the sample size was small; and second, the ratio of emotion talk to the total number of words was not measured. Therefore, it can be suggested that future studies should consider these two limitations and use varied methods other than free play sessions to examine emotion talk between mothers and children.